

Karrier és/vagy gyermekvállalás

A fiatal felnőttek családalapításhoz és
karrierépítéshez való viszonyának elemzése

A Pedagógiai, Pszichológiai, Andragógiai és
Könyvtártudományi Szekció

Andragógiai Alszekció

Felnőttnevelés Alszekció

I. Bevezetés

A Tudományos Diákköri Kutatásom a 'Karrier és/vagy gyermekvállalás – A fiatal felnőttek családalapításhoz és karrierépítéshez való viszonyának elemzése' témát kapta. Úgy gondolom, hogy manapság nagy aktualitással bír ez a téma. Mindenhol találkozunk ezzel a jelenséggel, főleg a fiatal felnőttek körében. Elvégzik az iskolát és nem a családalapításon gondolkoznak utána, hanem azon, hogy még több végzettséget szerezzenek, azért, hogy a jövőt megalapozzák. Számomra nagyon érdekes és izgalmas ez a téma. Véleményem szerint egy ilyenfajta szemlélet alakult ki a fiatalok körében, hogy a karrierépítés fontosabb már, mint a családalapítás.

Kutatásom célja az, hogy megvizsgáljam az okokat, amiért ez a helyzet kialakult, s következtetéseket vonjak le belőle. Megfejtsem, hogy a fiatal felnőttek körében a két életstílus közül, melyik, ami dominánsabb, s, hogyan vélekednek a jövőjükéről.

A dolgozatom két főbb egységből áll, egy szakirodalmi áttekintésből, s egy önálló empirikus kutatásból. A szakirodalmi áttekintésben először definiálom a karriert és a családot, valamint, hogy mit jelentenek ezek a fogalmak a fiatal felnőtteknek. A családot és a munkát, azaz a karriert összehasonlítom, érvekkel támasztom alá. A munka, valamint a család szerepét ismertetem. Áttekintést adok a gyermeknevelésről, valamint, a női karrierről és típusairól. Végző soron bemutatom a fiatalok mai munkaerő-piaci helyzetét.

Az önálló empirikus kutatásomban kérdőíves megkérdezést alkalmazok, valamint interjúk elkészítését. A kérdőíves megkérdezetteim főiskolás hallgatók, mind nappalis és levelezős hallgatók. Az interjúimat, karriert építő nőkkel készítem, akik vezetői beosztásban vannak.

Főbb kutatási kérdéseim közé tartoznak

- Hogyan függenek össze a hallgatók karriertervei, családalapítási szokásaikkal?
- Miért tolódik ki a családalapítás és gyermekvállalás?
- Hogy alakul a fiatal felnőttek családképe és jövőképe?
- Hogyan befolyásolja őket a szülők iskolai végzettsége?
- Családból hozott képük befolyásolja-e?

„Mivel nő vagyok, rendkívüli erőfeszítéseket kell tennem, hogy sikeres legyek. Ha elbukom, senki nem azt fogja mondani, hogy nincs meg benne az, amire szükség lenne. Azt fogják mondani, hogy a nőkben nincs meg az, amire szükség lenne”.

(Clare Boothe Luce)

Azért kezdem ezzel az idézettel, mert dolgozatomban vizsgálom a női karriert, valamint, hogy melyik jelenség dominánsabb az emberek életében a karrier vagy a család. Ezekben a mondatokban a nőkhöz való viszonyulást és a nőkbe vetett bizalmat írnak le, amely csekély mértékű a munka világában.

II. A dolgozat elméleti kerete

II/1. A karrier fogalmi áttekintése

A karrier szó sokféle jelentéssel bír. Görög eredetű kifejezés, a jelentése verseny és rohanás a kijelölt pályán. Nemzetközivé és közismertté a francia nyelvnek köszönhetően vált. Az Idegen szavak és kifejezések kézi szótára szerint a jelentése a következő: „gyors, sikeres előmenetel, érvényesülés”. Szakmai körökben elég sokszor bizonytalanságot sugall, hogy valójában a karrier vagy életpálya fogalmat használjuk-e. Azonban nem ugyanaz a két fogalom jelentése. Az életpálya fogalom a Magyar értelmező kéziszótár szerint a következő: „Választékos, igényes, emelkedettebb stílusban használatos kifejezés. Jelentése: foglalkozás, hivatás, pálya”. (Karcics, 2008, 85-86. o)

II/2. Karrier jelensége a munkaerő-piacon

2001 és 2006 között az Általános Vállalkozási Főiskolán végeztek egy kutatást a hallgatók karrierfogalmának alakulását. Miként értelmezik a karriert, alakulását és tényezőit. Összegezném, hogy a kutatás eredményei mit ábrázolnak. 2001-ben az indulási évben a tartalmak aránya 57/9% volt a pozitív jelentéstartalom javára, a záró évben, 2006-ban ez az arány 47/12%. A hallgatók a karrier fogalmát a munkájukban elért sikerekhez tudták kapcsolni, s ezekhez illő szavakat kapcsoltak hozzá, mint a megbecsülés és az elismerés. 2003-ban már a fő szemponttá a pozíció és a vezetővé válás vált. A fogalomkörhöz kapcsolódóan a „gazdaság” és „jólét” fogalmakat a nők, az „életmód” és „életstílus” fogalmakat pedig a férfiak használták. 2006-ban már a válaszadók 14%-ának fontos volt a szociális kontextus.

Ez alatt az „új emberekkel való ismerkedést, kapcsolatokat, közösségeket, és jó társaságot” értik. 2001-ben és 2003-ban „a családi kapcsolatok rovására megy” ez a megállapítás szerepelt az első helyen, 2006-ban pedig a „nagy időráfordítást igényel”, „nincs idő semmire” mondatok. (Karcics, 2008)

Ezek szerint a felmérések szerint a fiatalok már ekkor is érezték a „karrierista élet” kihatását a családra, a családalapításra. Tudják, hogy a munkával járó fáradozások sok időt vesznek igénybe és sok áldozattal, lemondással járnak. Napjainkban is tapasztalhatja a fiatalság, hogy a munka és a család többek között kiszorítja egymást az életünkből. Véleményem szerint a pályakezdő fiatalok mégis a karrier irányába orientálódnak és a családalapítást szorítják a háttérbe. Ezzel teljes mértékben egyet tudok érteni. Fontos, hogy mielőtt rászánjuk magunkat a családtervezésre, meg legyen az a biztos háttér mindenféle szempontból, ami ehhez szükséges.

1. sz. táblázat – Önértékelési teszt

Hallgatók értékelése másokról	Átlag	Hallgatók önértékelése	Átlag
Összeköttetések	4,53	Összeköttetések	4,34
Tudás	4,44	Tudás	4,42
Szorgalom	4,37	Szorgalom	4,35
Vezetői rátermettség	4,25	Vezetői rátermettség	4,11
Törtetés	3,80	Törtetés	3,88
A kollektíva támogatása	3,51	A kollektíva támogatása	3,69
Szolgálati idő	3,16	Szolgálati idő	3,19
Erkölcösség	3,11	Erkölcösség	3,18
Politikai aktivitás	2,20	Politikai aktivitás	1,92

(Karcics, 2008, 87.o)

A táblázatban láthatjuk, hogy a hallgatók másoknak több tudást, szorgalmat és vezetői rátermettséget tulajdonítanak. Véleményem szerint a hallgatók nem rendelkeznek kellő mennyiségű önbizalommal saját maguk iránt. Azonban a törtetésben, a szorgalmi időben és az erkölcösségben maguknak tulajdonítanak több százalékot. Úgy értelmezem, hogy meg

van bennük a megfelelő akaraterő és töretés iránti vágy, hogy elérjék a céljukat és sikeresek legyenek az életben.

A munka életünk során nagyon fontos szerepet tölt be. Megadhatja az alkotás örömét, tapasztalatot nyújthat, és tanulást, elismeréshez, presztízshez juthatunk általa. Fejleszti az emberi kapcsolatainkat, személyiségünket kibontakoztatja. Sokan felteszik azt a kérdést, hogy de mit is értünk munka alatt? Mindannyian mást érthetnek a fogalom alatt. Ma már azt láthatjuk, hogy a munka fogalma szinte azonosul a bér munkával, ez az ipari forradalom eredménye. Az emberek kiszolgáltatott bér munkássá váltak. Ez, az az időszak volt, amikor a munka és a család külön vált egymástól, s napjainkban is ez figyelhető meg. Sajnos „Otthon helyett ágyrajárószállássá válik a család” (Kopp Mária, Skrabski Árpád i.m.). S ennek messzesemenő hatásai vannak, talán ma is ez a helyzet a családok egyik fő ellensége. A család és a munka egyensúlyának javítása érdekében tett minden cselekvés ezt is próbálja oldani. Ez ellen nem tudnak tenni az emberek, de több ország is próbálkozik a család és a munka egyensúlyának kialakításával.

Sőt, számos vállalat törekszik erre.”(Ternovszky, 2008, 79.o)

Napjainkban nem csak a nőket és az anyákat, de a férfiakat is befolyásolja a munkahelyi környezete és a munka nehézsége, s ezeket a problémákat hazaviszik a családi környezetbe. Számottevő család ezért megy tönkre és végződik válással.

A női karrier napjainkban perojatív élő fogalom, a hagyományos nézetek, amelyek a nemi szerepekről szólnak, a társadalom sejtjeibe ivódtak régen. A karriert építő nő manapság, aki „elhanyagolja eredeti hivatását” az „anyaságot” elég gyanús. Tehát attól még, hogy valaki karriert futott be és elért valamit, nem kell hanyagolnia a családját. A hagyományos családmódelben a nők a családi feladatokat látják el, a férfiak pedig a családfenntartó szerepét. A „családi karrier” a berendezkedett nők számára fokozottan előnyös, ugyanis az otthon falai nekik védelmet nyújtanak a munkahelyi stresszektől. A hátránya, hogy kevésbé ismerik el társadalmilag, s az önálló jövedelem hiánya. (Koncz, 2006, 28-35.o)

Sokat hallhatunk arról, hogy egyre több nő dolgozik nagyobb cégeknél, vagy akár Ő maga a cég vezetője, alapítója. Egyre több karrierista nő él a világon. Ám még mindig beleütköznek kisebb nagyobb akadályokba. Legfőbb akadályok, többek között a különböző előítéletek, valamint a munkakörülményekkel kapcsolatos folyamatok, politikák.

A legfőbb okok közé sorolhatjuk azt, hogy abszolút nehéz a családban vállalt kötelezettségeket összeegyeztetni a munkahely világával, a munkahelyi teljesítéssel. „*Tehát a szervezeti kultúra alakulása fontos tényező a nők karrierjének alakulása szempontjából*”. (Burke, 1997).

A nők munkavállalása a volt szocialista országokban igen specifikusan alakult. Ezekben az országokban ugyanis olyan alacsonyra szorították le a férfiak bérét, hogy a család megélhetését nem tudták egyedül biztosítani, így a nők rákényszerültek a pénzkeresésre. Általánossá lett a kétkeresős családmodell. Az “egyenlő munkáért egyenlő bért” elve sem valósult meg a gyakorlatban és természetesen a házimunka, a gyereknevelés és vidéken a háztáji ellátása továbbra is a nők feladata maradt. (E. Mészáros, 1998.)

Felmerülhet az a kérdés sok emberben, hogy mi lesz a társadalmunkkal, hogy ha a nők csak a munkájukra koncentrálnak. A szakirodalom kettéválik e téren. S az egyik fele félti a női dolgozókat, ha a férfiakkal kell versengeniük. Ugyanis a férfiak egy része nem tartja még mindig a női nemet méltó versenytársnak. Nem tartják őket méltó ellenfélnek a munkaerőpiac világában, holott a nők már utolérték a férfiakat rátermettségben és képzettségben. Attól tarthatunk, hogy mi lesz, ha fontosabb lesz a munka a nők számára, mint a gyermeknevelés, ugyanis a nők felelősségeként tartják számon a gyerekek iránti felelősséget. (Nagy, 1997)

Nem meglepő jelenség, hogy a nők és a férfiak ritkán dolgoznak ugyanabban a pozícióban, ugyanazon munkahelyeken. A nők nőiesebb, a férfiak férfiasabb szakmában helyezkednek el, szereznek végzettséget. Például egészségügyi karokon általában túlnyomó részben lányok vesznek részt, ám műszaki szakokon általában férfiak jelennek meg. (Nagy, 1997)

A női nem 50%-a pár nélküli életet él. Ez közvetlen kapcsolatba hozható azzal, hogy a párválasztás összetűzésbe kerül a karrierrel. Akik főiskolai, egyetemi tanulmányaik során nem találják meg az igazit, nekik nehezebb helyzetük lesz a közeljövőben. Mivel a lehetőségeik jóval beszűkülnek. Hosszabb a munkaidejük és kevesebb idejük jut az ismerkedésre, kevesebb szabadidővel rendelkeznek. (Ternovszky, 2005, 21-25.o)

Háromféle női karriertípust különböztethetünk meg. „Családi karrier”, „Munkaerő-piaci karrier”, „Kettős kötődésű”. A családi karrier azt lehet érteni, hogy a nők otthon elvégzik a háztartási munkájukat, valamint családgondozó feladatuk van. A munkaerő-piaci karriernél a nők számára fontos a karrier, a munkavállalás, s a pénzkeresés. Egész élete folyamán a munka lesz a döntő a családdal szemben. A kettős kötődésű típusra az előző kettő összefonódása jellemző. (Koncz, 2006, 28-35.o)

Munkaidő

Sok tényező befolyásolja, hogy a kisgyermekes nők lehetőségei korlátozottak a visszatérés szempontjából. Függ a gyermekek korától, illetve számától, az iskolai végzettségétől az anyának, valamint családi körülményeiktől. (KSH, 2010) Többek között a feszes munkarend és munkaidő is hatással van arra, hogy nehezen megoldható a visszatérés. Fontos, hogy a munkáltató is rugalmasan kezelje a helyzetet, s akkor nem lehet gond a családi kötelezettségek, valamint a munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetésével.

A munkavállalók munkarendjének két alaptípusát ismerjük, a munkáltató által (kötelezően) előírt időben történő munkavégzés, illetve a munkavállalónak napi munkaideje alakításánál több-kevesebb szabadságot biztosító forma. Az utóbbi formánál egyszerűbb a munkavállalóknak az esetleges családi feladatok ellátásánál, de ez általában a kisebbségnek adatik meg. Természetesen, ha valaki kötött munkaidőben dolgozik, az sem azt jelenti, hogy nem marad semmi ideje a családi kötelezettségek ellátására. Azonban szabadideje a munkáltatótól függ. Általánosságban beszélhetünk arról, hogy a nők jobban kihasználhatják a szabadságot, ezen, munkahelyen, mint a férfiak. (KSH, 2010)

A fiatalság munkaerő-piaci jellemzői

„Az iskolából a munka világába történő zökkenőmentes átmenet a társadalmi beilleszkedés egyik legfontosabb feltétele.”

Az iskola befejezése után számottevő fiatal és munkanélküliként a mai világban. Úgy vélem, hogy fontos az iskolában elsajátítani minden hasznos információt és gyakorlatot, ami segítségünkre lehet a munkaerő-piacon.

Gyakran meghatározhatja az egyének beosztását, társadalmi pozícióját, ezért szociális és gazdasági szempontból is fontos, hogy a fiatalság megfelelő szakmai tudással és gyakorlattal

kerüljön ki az iskolapadból. Munkanélküliként a fiatalok elbátortalanodnak a munkától, nem beszélve arról, hogy negatív tapasztalatokat szereznek még döntően a munkavállalás előtt, valamint a társadalomra is jelentős anyagi gondokat rónak. Eleinte a nyugat-európai országokban lehetett érzékelni a fiatalok munkanélküliségének súlyosságát.

1. sz. diagram – Foglalkoztatottak száma és munkanélküliség

Foglalkoztatottak száma és a munkanélküliség

Időszak	Foglalkoztatottak száma ^{a)}			Munkanélküliség ^{a)}		
	ezer fő	előző év azonos negyedév = 100,0	évkezdettől ^{b)}	ezer fő	előző év azonos negyedév = 100,0	rátája (%)
2009.						
I. n.év	3 736,0	97,9	97,9	402,8	121,2	9,7
II. n.év	3 765,3	98,1	98,0	401,4	125,8	9,6
III. n.év	3 752,7	96,5	97,5	435,3	133,1	10,4
IV. n.év	3 751,1	97,4	97,5	441,7	131,2	10,5
2010.						
I. n.év	3 688,0	98,7	98,7	497,8	123,6	11,9
II. n.év	3 748,0	99,5	99,1	473,2	117,9	11,2
III. n.év	3 790,7	101,0	99,8	465,4	106,9	10,9
IV. n.év	3 773,7	100,6	100,0	461,7	104,5	10,9
2011.						
I. n.év	3 701,6	100,4	100,4	489,6	98,3	11,7
II. n.év	3 776,8	100,8	100,6	460,6	97,3	10,9
III. n.év	3 822,1	100,8	100,7	461,8	99,2	10,8
IV. n.év	3 815,4	101,1	100,8	458,4	99,3	10,7

(KSH, 2011)

Az 1. számú diagramon láthatjuk a mai fiatalság munkanélküliségének helyzetét és munkaerő-piaci helyzetét.

Magyarországon a rendszerváltással hozható párhuzamba a munkaerő-piaci helyzet változása. Főleg a fiatalokat érintette ez a változás. Így ennek következtében kénytelenek voltak az iskolarendszerű oktatás időtartamának meghosszabbítására. Ezek után magasabb képzettséggel, valamint későbbi életkorban jelentek meg a fiatalok a munka világában.

A Magyarországi foglalkoztatottak szinte a legalacsonyabb Európában. A legnagyobb lemaradás a fiatalság foglalkoztatásánál mutatkozik. A 2000-ben végzett vizsgálatok, valamint a 2010-ben történő felmérések között óriási különbséget érzékelhetünk. Összehasonlították magyar illetve európai szinten a 15-24 éves fiatalok munkanélküliségét. Az elsőnél 3,9 % -al alacsonyabb a magyar fiatalok munkanélküliségének helyzete, míg az utóbbinál 15,8 %-ra emelkedett. (KSH, 2011)

Az iskolából a munka világába

A 15-30 éves fiatalok helyzetét erősen meghatározza az oktatás expanziója. Ezért egyre több időt töltenek a fiatalok saját maguk képzésével, tanulással. Az elmúlt időszakban látványosan nőtt az oktatásban megjelenő egyének létszáma. Mondhatjuk azt is, hogy a tanulás felértékelődött. A fiatalok úgy gondolják, hogy a magasabb képzettségi szint, valamint szakképzettség javítja az elhelyezkedési lehetőségeiket.

Mára már több fiatal, hallgató végzi nappali tagozaton az iskolát, mint levelezőn. Ugyanis úgy gondolják, ha tovább tanulnak, és gyakorlatorientált képzéseken vesznek részt, hiába későbbi életkorban, de több lehetőségük lesz a munkaerő-piacon.

Tehát a legnagyobb összefüggő az oktatással, és az oktatás kitolódásával a munkaerő-piacon való elhelyezkedés lehetősége. (KSH, 2011)

Manapság talán az egyik legfontosabb érték a fiatalok körében az idegen nyelvek tanulása. Ha megnézzük szinte már a házból sem léphetünk ki úgy, hogy nem tudunk beszélni legalább egy idegen nyelvet. A legelterjedtebb nyelv, ami a fiatalok körében használt az angol nyelv, majd a német, olasz, francia.

Fontos, hogy életünk során legalább egy idegen nyelvet megtanuljunk, ugyanis az iskola befejezése is hozzá van már kötve. A diploma megszerzése csak úgy lehetséges, ha rendelkezünk minimum egy nyelvvizsgával. Számtalan munkahely és munkáltató elvárásai közé tartozik a nyelvek beszélése, s ha ezzel nem rendelkezünk, nagyon megnehezíti majd a későbbiekben a munkavállalást.

Az iskolából a munka világába való zökkenőmentes átmenetet pozitívan befolyásolja a korábban szerzett munkatapasztalat. Összességében a fiatalok elég nagy arányban végeznek

tanulmányaik alatt valamilyen munkát, de ennek legjellemzőbb formája a képzéshez kapcsolható szakmai gyakorlat.

A fiatalok többsége tanulmányai befejezésekor kezd el dolgozni, de jelentős arányt képviselnek azok, akik az oktatásból való kilépésüket követően hosszabb időt (több mint 3 hónapot) álláskereséssel töltnek. A tanulmányokat követő munkavégzési lehetőségeket, az átmeneti időszak hosszát az iskolai végzettség erősen befolyásolja. Elsősorban a végzettség szintje a meghatározó, de a középfokú végzettségűeken belül a szakmai végzettség nagyobb előnyt jelent, mint önmagában az érettségi bizonyítvány. A képzetleneknek a fiatalokon belül is folyamatosan újratermelődő rétege már a munkaerőpiacra történő első belépésnél leküzdhetetlen hátrányba kerül a képzettebb fiatalokkal szemben. (KSH, 2010)

II/3. A család szerepe életünkben

A család az a közeg, ahol az érzelmi és fizikai vágyainkat ki tudjuk teljesíteni. Ahol két ember között, majd a gyermekük között alakul ki egy életre szóló kölcsönös elkötelezettség. E kapcsolatnak az alapja a szeretet és a bizalom. A család az embereknek egy olyan kis bázisuk, amelyben sok örömforrásuk van, valamint menedéket nyújt nekik.

A szeretet megtartása, fejlesztése egy életen át tartó akarást, kölcsönös odafigyelést, bizalmat és személyiségfejlődést igényel. A család, a házasság, az emberiség története során többféle formát is öltött.

Évszázadokon át a család nagyon sok helyen, elsősorban gazdasági közösséget jelentett, amikor is a szülők választották ki a házastársakat gazdasági és társadalmi szempontok alapján. Ezek a házasságok azután vagy valódi életközösségekké váltak vagy maradtak csupán gazdasági egységek, avagy a kettő között valahol. Ma már a világ, jelentős részein, köztük Magyarországon is a párválasztás önálló és önkéntes döntés, szerelmen, szereteten alapul, amire rá lehet építeni a kapcsolat fejlődését, amelynek van esélye arra, hogy túlélje a nehézségeket, változásokat, kríziseket. Minden életminőség kutatás egyértelműen azt mutatja, hogy a családi összetartozás, szeretet, bizalom meghatározó eleme az életminőségnek és közvetlen összefüggés mutatható ki az egészségi állapottal is. (Ternovszky, 2008, 78.o)

Talán kijelenthetjük, hogy a legtöbb ember életében a legfontosabb a család. Minden embernek szüksége van egy családi közegre, ahol, és akikkel megoszthatja szomorúságát és örömeit. Számomra nagyon mérvadó, hogy megfelelő családban nőjön fel minden gyermek.

Elkerülhetetlen az emberek életében, hogy átessenek mindenben életük során. Bánaton, csalódáson, vagy akár örömeiken. Fontos, hogy ezekben a pillanatokban mellettük álljon a családjuk, s segítse őket, amiben csak tudja, s szükséges.

A család és a házasság nem csak az egyének számára fontosak, hanem a társadalom számára is, hiszen a munkaerő újratermelése ott történik, valamint a következő generáció életminőségének javítása, s alakítása is. Azonban egyre több támadás éri a házasság és a család intézményét. Itt a manapság tömegtájékoztatásban, filmekben terjesztett olyan modellekre gondolok, mint az egyedülálló életforma, vagy csak az átmeneti időre szóló gyermektelen kapcsolatok. 2001-es magyar népszámlálás adatai mutatják, hogy a felnőtt nők fele egyedül él. S akkor következik a kérdés, hogy *„vajon van-e szerepe ebben a folyamatban a munkának? Egyáltalán milyen szerep jut életünkben a munkának, mennyire és hogy hozható (ha) egyensúlyba a család és a munka.”*(Ternovszky, 2008, 78.o)

„A szomorú statisztikák ellenére a legújabb adatok szerint (Nielsen piackutató cég) Magyarországon az emberek számára még mindig fontos a házasság, ami eléggé ellentétes képet mutat Nyugat-Európával. A felmérésből kiderül, hogy 3 megkérdezett felnőttből 2 életcéljának tartja a házasságot (Magyarország 64%). Ezzel messze meghaladjuk a 46%-os európai átlagot.

Míg máshol teljesen elfogadott felfogás, hogy a hosszú távú kapcsolat egyenértékű a házassággal (az európaiak 77%-a gondolkodik így), addig Magyarországon ez az arány csupán 51%. Ez is mutatja, hogy a magyarokban még él a házasságkötés hagyománya”. (MFOR, 2007)

Demográfiai folyamatok

A demográfiai folyamatok fejezetem Tárki kutatás alapján van elemezve. Az európai társadalmak korábban nem tapasztalt demográfiai kihívás előtt állnak, melynek fő jellemzői az öregedés és a várható népességcsökkenés. A kontinens súlya a Föld népességén belül csökken, és a jelenleg előre jelezhető időtávon belül mind abszolút, mind pedig relatív értelemben csökkenni is fog.

Ezeket folyamatokat alapvetően a termékenység, a várható élettartam és a vándorlás alakulása határozza meg.

Az európai országokat alacsony, helyenként rendkívül alacsony termékenység jellemzi. Ez magas és egyre növekvő várható élettartammal párosul, míg a kontinens vándorlási egyenlege pozitív. A demográfiai előrejelzések alacsony, 1,6-es teljes termékenységi arányszám körül konvergáló gyermekvállalási hajlandósággal, növekvő várható és egészséges várható élettartammal, valamint a jelenleginél nagyobb mértékű bevándorlással számolnak. Mindezek következtében a népességcsökkenés, az öregedés és a gazdaságilag aktív népesség arányának csökkenése várható.

Magyarország a nagyon alacsony termékenységű, kedvezőtlen mortalitási viszonyokkal rendelkező országok közé tartozik, ráadásul a népesség csökkenése itt kezdődött, legkorábban Európában. Bár az elvándorlásról keveset tudunk, a becslések szerint az ország vándorlási egyenlege pozitív, a mértéke pedig alacsony. az európai népesség öregedése és várható csökkenése nem marad társadalmi, gazdasági és politikai következmények nélkül. (Tárki, 2008, 15-30.o)

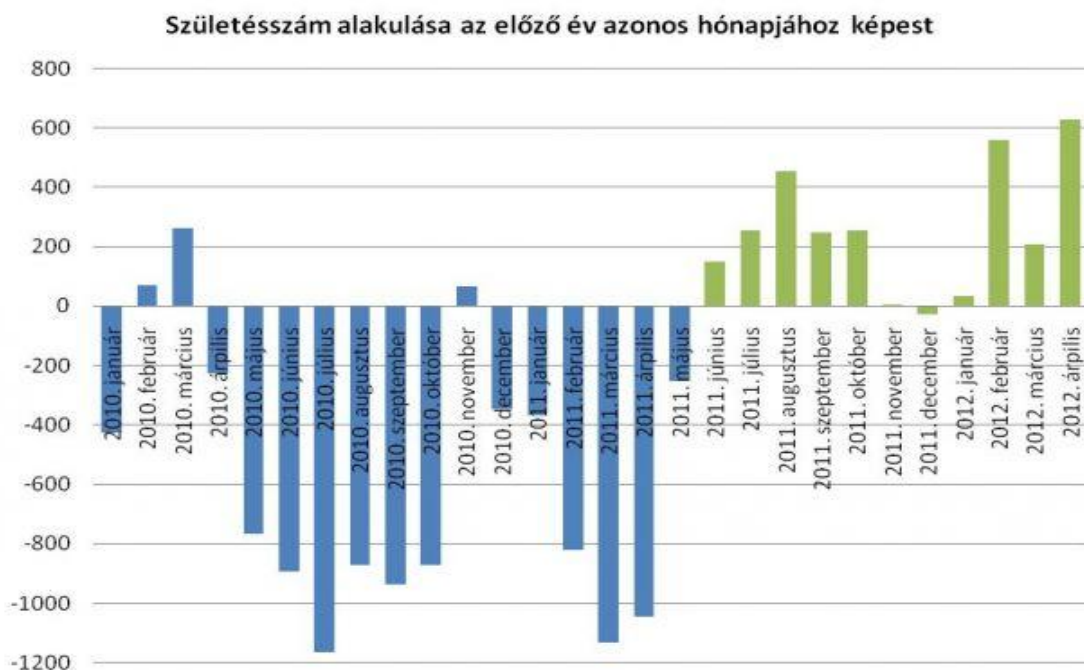
Gyermeknevelés – családi kötöttségek

Egy 2010-es felmérés során megvizsgálták a 15 és 64 népességbe tartozók közül hányan nevelnek 15 évnél fiatalabb gyermeket. Több mint a negyede, azaz 26,6 %-a gondoskodik ilyen korú gyermekekről.

A nők és férfiak sémáját elemezve, a férfiaknak csupán csak 2 %-a nyilatkozta azt, hogy hatással van a gyermeknevelés a munkaerő-piaci helyzetére, míg a nőknél 32 %-os volt ez az arány. Tehát a tényeket figyelembe véve, a nőknél okoz nehézséget a munkaerő-piacon maradás lehetősége a gyermekvállalás során. E felmérés során több mint 163 ezer nő nyilatkozta azt, hogy a gyermeknevelés akadályozza őket a munkavállalásban. Általában ezen okoknak vannak befolyásoló tényezői, mint az iskolai végzettség. Tapasztalhatjuk és olvashatunk is róla rengeteg felmérést, hogy a diplomás nők hamarabb visszatérnek a munkaerő-piacra szülés után, mint az alulképzett nők. (KSH, 2010)

Ám véleményem szerint a mai világban már mindkét szülőnek és gondviselőnek fontos munkát vállalnia a kezdetektől ahhoz, hogy fenn tudják tartani a családjukat, és el tudják látni.

2. sz. diagram

(KSH, 2012)

Ezen a diagramon láthatjuk a gyermekek születésének alakulását 2010 és 2012 között. Csökkent nagymértékben a gyermekvállalás az eltelt évek alatt. Bizonyára ez annak köszönhető, amit a demográfiai folyamatokkal elemeztem.

II/4. Család és/vagy karrier

„Az ember életének két meghatározó tényezője, melyek egyensúlya, beteljesedése adhatja meg a harmóniát, a boldogság elérésnek lehetőségét mindannyiunk számára.”(Ternovszky, 2008, 78.o)

Ez az idézet a legtalálóbb a témámra úgy gondolom. A két tényező, amely meghatározza az emberek életét a kiegyensúlyozott családi élet, valamint egy egészséges munkakör betöltése.

Fontos, hogy a munka és a család kapcsolatát szét kell választani, nem szabad hazavinni a munkahelyünkkel kapcsolatos gondokat. A családbarát munkahelyek, ezen, problémák megoldását jelentik a felek számára. Általában a két fél munkavállalása esetén a nőkre hárul nagyobb felelősség. Ugyanis a nőknek nem csak a munkahelyükön kell megállni a helyüket, de a családjukban is számottevő feladatuk van. Gyermekeknevelés és a házi munkák elvégzése. A családbarát munkahelyeknél a munka és a magánélet összeegyeztethetősége a fő

célpont. Ezen munkahelyekre a kellemes irodai környezet, s a rugalmas munkaidő jellemző. Ügyelnek arra, hogy jó környezetet biztosítsanak, s nyugodt munkavégzést. Számos irodát a feng-shui szabályainak megfelelően rendeznek be. Ezek a szempontok mérvadóak, ugyanis egy 17 főt foglalkoztató cégnél nem probléma az, ha egy-egy beteg gyermeket ápolnak otthon. (<http://www.berbarometer.hu/main/karrier/csaladbarat-munkahelyek>)

Hogy hány nő térhet vissza a munkahelyére minél hamarabb otthonléte után, az attól függ, hogy mennyire van lehetőségük a gyermekeiket elhelyezni különböző gyermekgondozási intézményekbe. Ugyanakkor, ha hamar visszatérhet munkahelyére, adódnak kisebb nagyobb gondok, amikkel meg kell küzdenie. A munkaadó és a munkavállaló között a kapcsolat fellazulhat, sőt meg is szűnhet. Magyarországon általában a nők a gyermekükkel az első három évében maradnak otthon. Nagyobb arányban ők veszik igénybe a gyermekgondozási szabadságot, nem pedig a férfiak. 30%-uk a gyermekgondozási intézmények költsége miatt nem tér vissza korábbi munkahelyére. (Frey, 2005)

A nők munkába való visszatérését különböző munkaidő formák segíthetnék. A következőkben röviden ismertetném ezeket a lehetőségeket, és az aktuális magyar helyzetet is: A munkába való visszatérést elősegítené, ha a vállalatok támogatnák a részmunkaidős munkavállalást a gyermeknevelés mellett. Nyugaton gyakori, és már jól bevált rendszer a távmunka, amely elősegíti a nők visszatérését a munkaerőpiacra.

A részmunkaidős munkák és rugalmas munkaórák segítenének a nőknek abban, hogy még gyermeknevelés mellett is dolgozhassanak, és ne maradjanak ki olyan sokáig a munkapiacról. Magyarországon a vállalatok nem segítenek a rugalmas munkaidő kialakításában. Részmunkaidő, rugalmas munkaórák, munkamegosztás szinte egyáltalán nem jellemzőek a magyar vállalatokra (Eggsie, 2005), pedig fontos lenne, hogy a kisgyermekes anyáknak joguk legyen a részmunkaidős foglalkoztatásra addig, amíg gyermekük be nem kerül az iskolába. Alacsony a részmunkaidőben foglalkoztatott nők aránya: 5,7%. A 27-ek Európájában csak Bulgáriában (2,7%) és Szlovákiában (4,8%) található a magyarországinál alacsonyabb érték. Egy 2002-es EU-felmérés szerint Magyarországon a legrugalmatlanabb az alkalmazottak munkaidő- beosztása a 25 EU-tagállam közül: a munkavállalók 90%-a fix kezdési és befejezési idővel dolgozik, a fennmaradó rész egy része maga osztja be idejét, másik fele pedig a munkaadóval való megegyezés alapján dolgozik (Frey, 2005).

A családi élet és a karrier összehangolása lényegesen nagyobb nehézséget okoz a nők, mint a férfiak számára. Nagy Beatrix által 1997-ben, a gazdasági elit körében készített felmérés demonstrálja, hogy a felső szintű vezetők körében is legnagyobb arányban a házasságok vannak jelen 86,4%-kal. Ez a békés családi háttér fontos szerepét bizonyítja. Ugyanakkor a házasságok között a férfiak magasabb arányban képviseltetik magukat, 89,6%-kal. A nők aránya a 71%-ot közelíti csak. Párhuzamot vonhatunk az elvált nők magas létszámával, a felmérés szerint az elvált nők aránya igen magas, 21,6%, míg az elvált férfiaké mindössze 6%. Felmerül a kérdés, hogy a nők függetlensége mennyiben következménye és mennyiben feltétele a vezetői karriernek. Feltételezhető, hogy az elvált nők a gyakorlati életben valószínűleg párkapcsolatban élnek, de azt házassággal nem legalizálják. Tehát a függetlenség nem állítható ok-okozati összefüggésbe karrierjükkel. (Nagy, 1997.)

III. Önálló empirikus kutatásom

Empirikus kutatásomban a fiatal felnőttek, valamint a mostani főiskolai rendszerben részt vevő hallgatók élethelyzetét vizsgáltam. Azért találom érdekesnek ezt a témát, mert nap, mint nap szembesülhetek ezzel a ténnyel, hogy manapság a fiatalok, illetve fiatal felnőttek inkább a karrierjüket választják a családalapítás helyett. Elképzelésem szerint fontosnak tartják, hogy megalapozzák az életüket a pénzkereséssel, valamint a tanulással, s majd aztán alapíthatnak családot. Számos fiatalot ismerek, aki úgy vélekedik az életéről, hogy nem szeretne családot (ez alatt gyermeknevelést értek), mert az sok kiadással járhat, inkább Ő magának teremti meg a jó életet, azzal, hogy sokat tanul és sokra viszi a jövőben. Azonban sok fiatalot ismerek, aki ennek az ellenkezőjét vallja. Nagyon szeretnének családot alapítani a tanulmányaik befejezése után, s emellett a karrierjüket is építenék. Ennek az okait kerestem, azaz, hogy milyen tényezők befolyásolják a döntésüket.

Ahhoz, hogy a feltevéseim igazolódjanak, empirikus kutatásokat végeztem. Kérdőíves megkérdezést alkalmaztam, valamint készítettem néhány interjút.

A kérdőíves megkérdezésnél több mint 100 kérdőívet töltöttem ki főiskolai hallgatókkal. Megkérdeztem nappali, és levelező tagozatos hallgatókat is. A levelezős hallgatókat azért választottam, mert jellemzően Ők munka és család mellett végzik tanulmányaikat, valamint élethelyzetükből adódóan. A nappali tagozatos hallgatók esetében pedig arra voltam kíváncsi, hogy hogyan vélekednek a jövőről, mikor szeretnének családot alapítani, vagy szeretnének-e,

illetve, hogy milyen családban nőttek fel, s ez hatással lehet-e az Ő gondolkodásukra, nézeteikre.

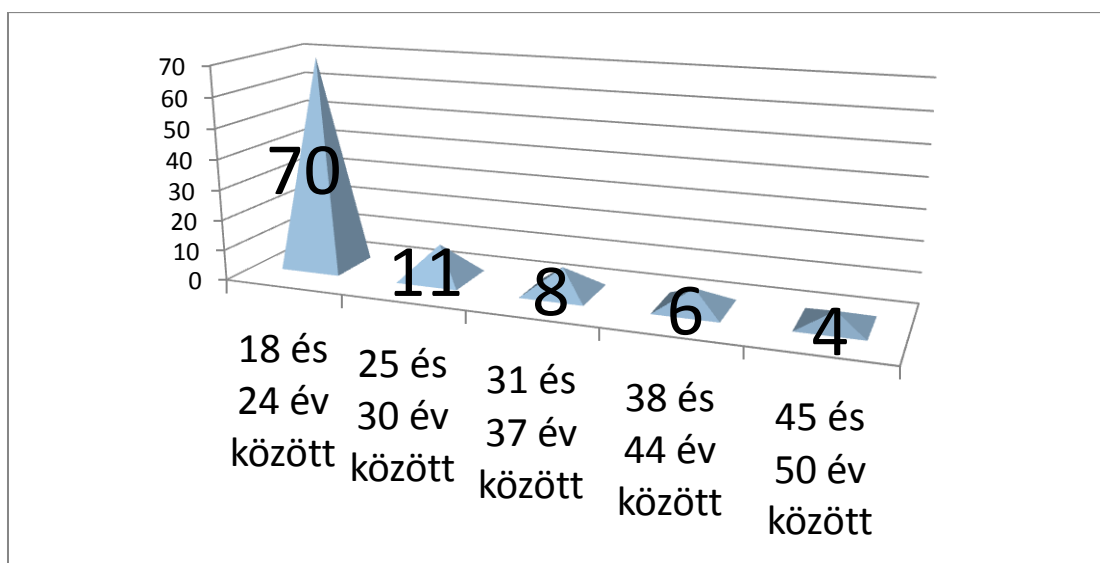
Az interjúkat olyan női alanyokkal készítettem, akik valamilyen vezető pozíciót töltenek be az életükben. Dolgoztam egy vezető óvónővel, valamint egy területi menedzserrel, és egy doktornővel.

A kérdőívemben tettem fel nyitott és zárt kérdéseket is. A mérésben részt vevők száma: 120 ember volt. A kitöltők arány: 83%-os.

III/1. Kérdőívem elemzése

A megkérdezettek $\frac{1}{4}$ -e férfi volt és $\frac{3}{4}$ -e pedig nő. Ennek az eredménynek azért örülök, mert általában a nőknél merül fel először a családalapítás gondolata, s nem pedig a férfiaknál. A férfiak először a karrierjüket építik, próbálják megalapozni az életüket, arra az esetre, ha családalapításra kerülne sor, vagy akár nem is gondolnak erre. A nők másképp vélekednek a dologgal kapcsolatban. Ők már akár kisgyermek koruk óta tervezgetik a jövőjüket.

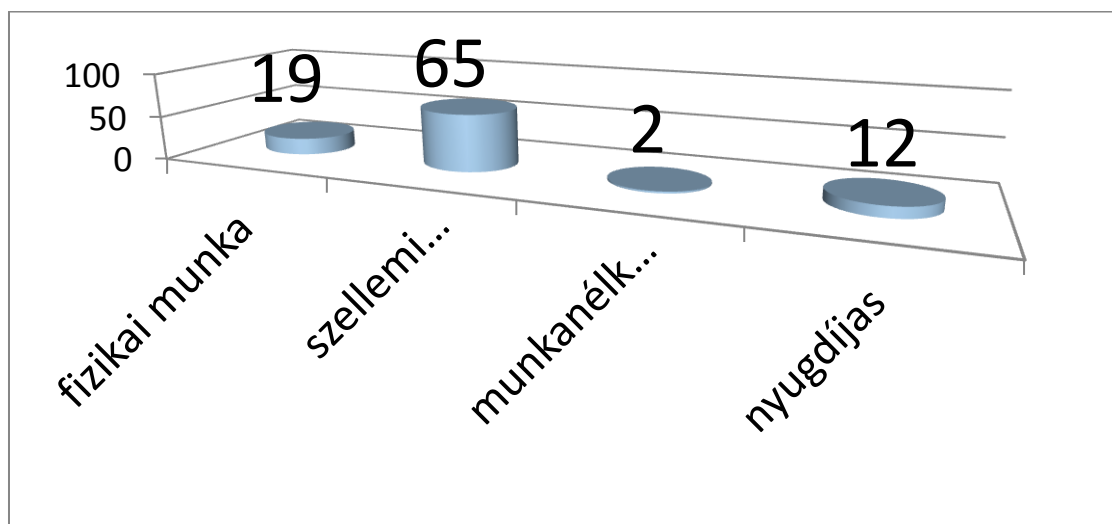
3. sz. diagram – A megkérdezettek átlagéletkora

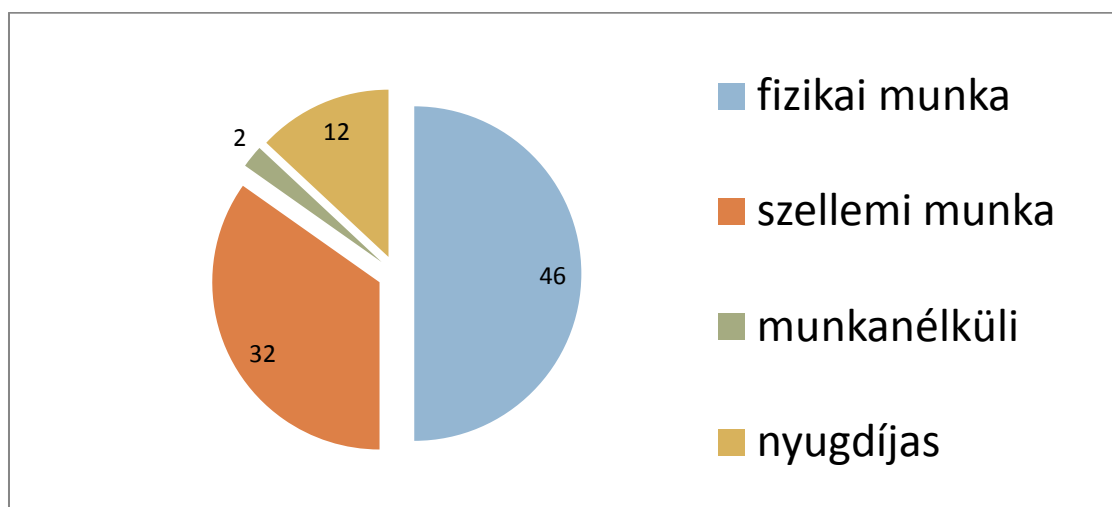
Az életkorokat tekintve a legtöbb százalékot a 18 és 24 év közötti fiatalok teszik ki, 70%-ot. A kutatásom rájuk irányul legnagyobb mértékben, mint már említettem, a fiatal felnőttekre. Kérdéseim alapján meg szerettem volna tudni, hogy mi a fontosabb nekik a családalapítás elsősorban, vagy a karrier, vagy esetleg mindkettőt egyformán fontosnak tartják-e. Valamint, hogy ha szeretnének gyermeket felnevelni, mennyi gyermeket és mikor? Illetve, kíváncsi voltam arra is, hogy a későbbiekben szeretnének-e még továbbtanulni, mert a

továbbtanulásukkal még későbbre tolódik a családalapítás az életükben. Majd 11%-ot tesznek ki a 25 és 30 év közötti hallgatók, akik már levelezős képzésen vesznek részt. 8%-ot a 31 és 37 év közötti hallgatók, 6%-ot a 38 és 44 év közötti, illetve 4%-ot a 45 és 50 év közötti hallgatók. Ezen hallgatók megkérdezése azért volt fontos számomra, mert bizonyára már van családjuk jó néhány hallgatónak. E korosztálynak azért tettem fel ezeket a kérdéseket, mert bizonyára már legtöbbjüknek van családjuk, s, család mellett tanulnak tovább és dolgoznak is. Nekik maga a karrier az, hogy családjuk is van és dolgoznak egy jó munkahelyen. Valamint kíváncsi voltam, hogy akinek nincs miért nincs, és hogy esetleg ebben a korban vállalna-e még gyermeket vagy akár családalapítást.

4. sz. diagram - Édesanya foglalkozása

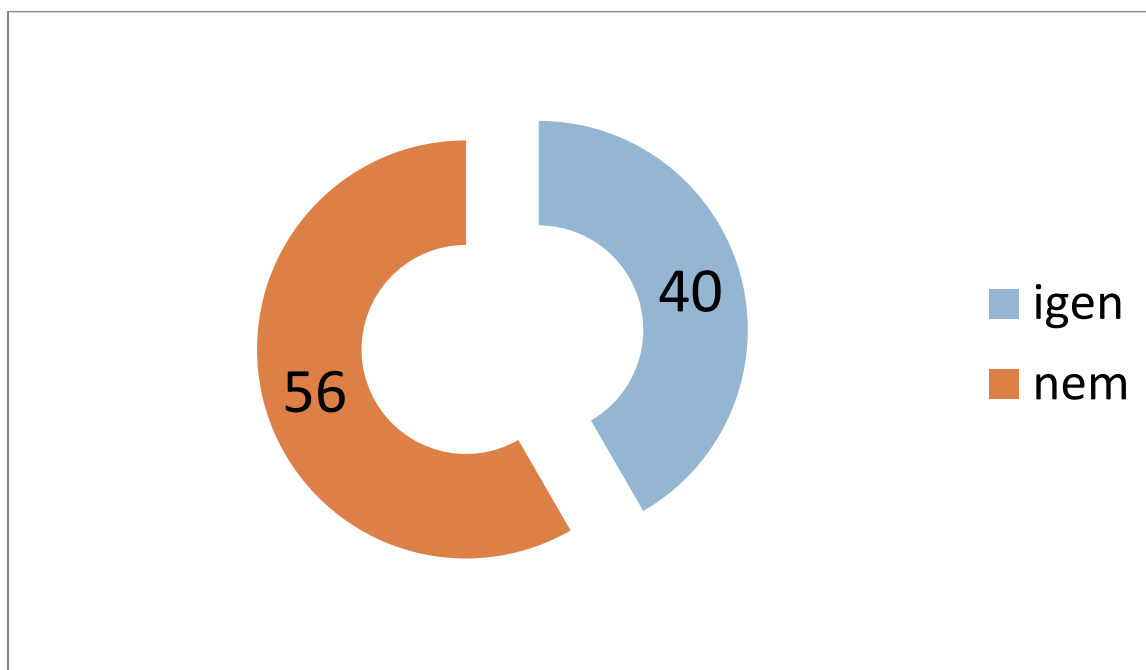
5. sz. diagram - Édesapa foglalkozása

Az alanyok édesanyjának és édesapjának a foglalkozására azért kérdeztem rá, mert sok esetben a gyermekek arra a képesítésre szakosodnak, amelyet a szülei végeznek. Ez esetben főiskolai hallgatókat kérdeztünk meg, s azért az édesanyák foglalkozásánál azt láthatjuk, hogy döntő többségben 65%-ban szellemi munkát végez. Fizikai munkát e mellett csekély számú szülő 19% végez, ami érthető a nőknél. Általában férfiak szoktak fizikai munkát végezni, nagyon csekély azon nők száma, akik egész életükben fizikai munkából éltek meg, s tartották el a családjukat. Az édesapák foglalkozásánál viszont láthatjuk, hogy a fizikai munkánál van a legtöbb százalék, ami 46%. Így a tanulók és hallgatók az édesanyjuk példáját követve szellemi munkát fognak majd végezni. S ezzel összeköthetjük azt is, hogy tovább fognak tanulni ameddig csak lehet, hogy szellemi munkát tudjanak végezni a szakmájukban. Ám a 3. diagramon láthatjuk, hogy a szülők 32%-a szellemi munkát végez. Nem sokban tér el a fizikai munkát végzők százalékától. A nőknél döntő többségű a szellemi munka, a férfiaknál viszont majdnem megegyezik.

Karrier

6. sz. diagram - Családban tölt-e be valaki vezető pozíciót?

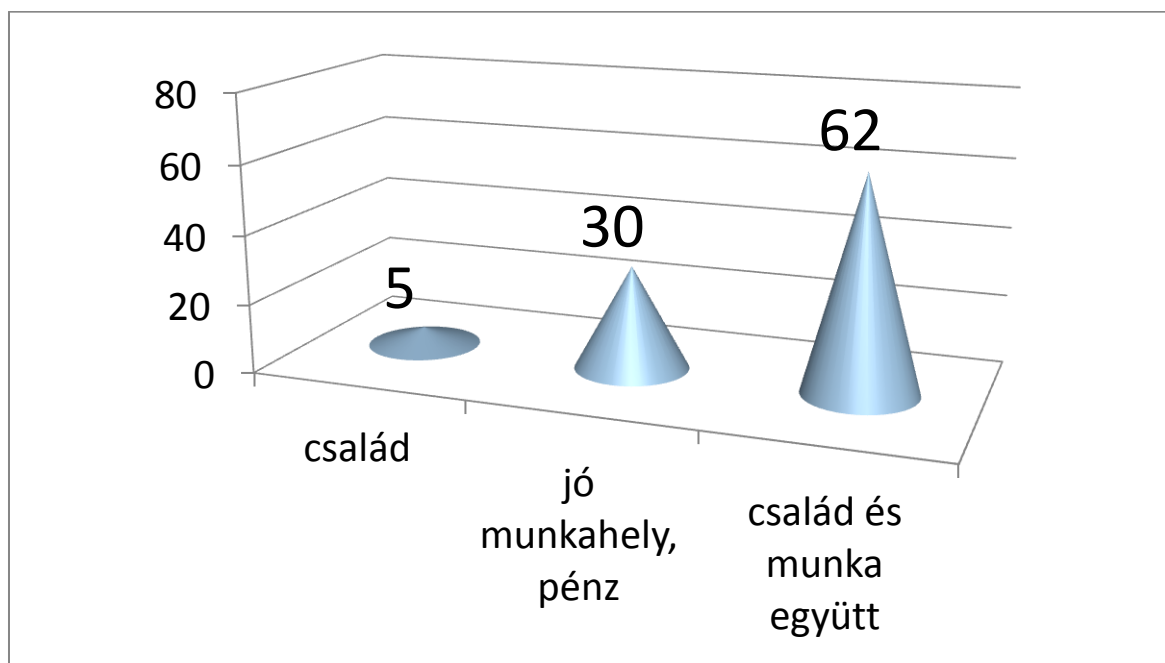
E kérdést azért tettem fel a hallgatóknak, mert véleményem szerint fontos, az, hogy egy családban valaki tölt-e be, vezetői pozíciót. Ez a tény, hatást gyakorol a családban felnövő gyermekekre, továbbá ők is ezen a szálon szeretnék majd folytatni az életüket. Ha egy

csalásban a szülők vezetők, illetve főnökök akkor a gyermekek azon vállalkozást át tudják venni.

Ebből az állapítható meg, hogy karrierista életük lesz, illetve kevesebb időt tudnak majd szentelni a családjuknak, ha tudnak alapítani. Az Ő életükben elsősorban a pénz és a karrier fog az első helyen állni, majd utána a családtervezés.

A 7-es számú diagramon látható, hogy a családok 56%-ában nem töltenek be vezetői pozíciót a szülők, de a 40%-ában viszont igen. Így majd nem egyenlő arányban vannak a vezetők illetve a nem vezetők.

7. sz. diagram – Önnek mit jelent a karrier?

Kérdéseim között szerepelt az is, hogy a megkérdezettek mit tartanak karriernek az életükben? A családjukat, vagy akár azt, hogy legyen egy jó munkahelyük, jó fizetéssel, vagy azt, hogy egy boldog családban éljenek és mellette legyen egy jó munkahelyük is.

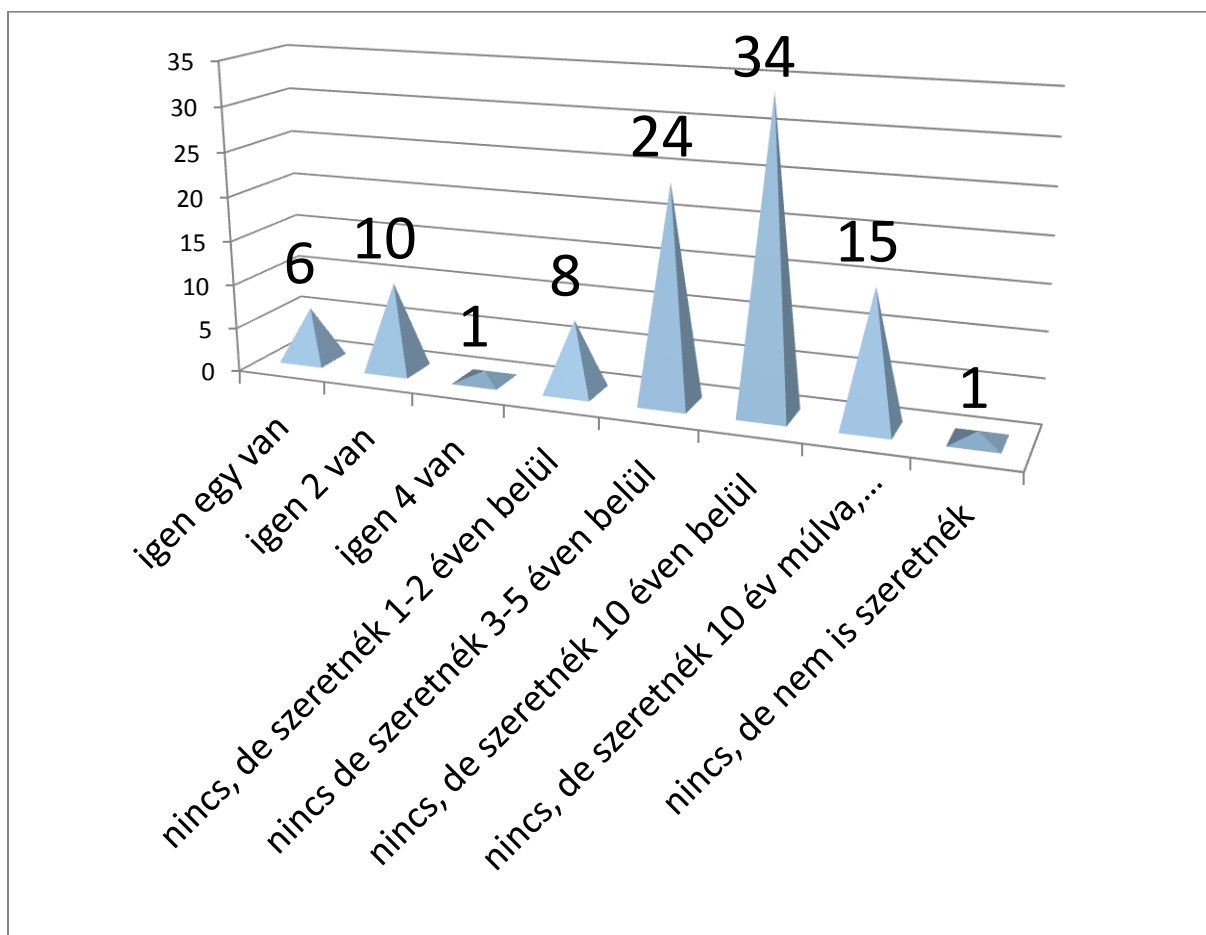
Döntő többségben a válaszadók a családalapítás és mellette a jó munkahely mellett döntöttek. 62%-uk a karrier alatt nem a pénzkeresést és a vezetőséget érti, hanem a boldog családot és a munkát egyaránt.

Azonban fele százaléka az előzőnek, azaz 30% amellet döntött, hogy a karrier neki a pénzt és a jó munkahelyet jelenti. Ők a dolgozatomban leírt karrierista életmódot választják, hogy előbbre helyezik a munkát, mint a családot.

Majd végül 5 % választotta a család funkciót, mint karriert. Valószínűleg azért választották kevesebben a családot, mert egy család fenntartásához bizonyára szükséges egy jó munkahely birtokában lenni. S akik így vélekednek a 62%-ba tartoznak. Családot terveznek, de mellette elképzelnek egy jó munkahelyet maguknak, amelyből fent tudják tartani a családjukat.

Gyermeknevelés

8. sz. diagram – Önnek van már gyermeke?

Az fent látható ábrán az vehető észre, hogy legnagyobb mértékben úgy vélekednek a hallgatók, hogy szeretnének a közeljövőben gyermeket nevelni. A megkérdezettek 34 %-ának nincs még gyermeke, de úgy gondolja, hogy 10 éves belül szeretne, valamint 24 %-ának a válasza az volt, hogy szeretne 3 vagy 5 éven belül gyermeket vállalni. Figyelemre méltó az a 8% is, amelynél a hallgatók azt választották, hogy szeretnének egy-két éven belül. Ebből arra

következtethetünk, hogy a főiskola elvégzése után, ők már azonnal szeretnék családot alapítani és gyermeket nevelni.

Azonban ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a megkérdezettek között nem csak 20 éves hallgatók vannak, hanem 20-tól 50 évig terjed az életkoruk. Bizonyára ennek a 8 %-nak nagyobb része azok közé a hallgatók közé tartozik, aki már abban a korban van, hogy vállalhat 1 év múlva gyermeket. Akik már családban élnek, s van gyermekük nekik a számuk 16 % összegezve. Ők egy vagy két gyermeket nevelnek már az iskola mellett.

A hallgatóság 1 %-a nyilatkozott arról, hogy nem szeretne gyermeket az életben. Ő bizonyára a munkájának és karrierjének szenteli majd az életét. Valamint arra lehet gondolni, hogy nagycsaládban nőtt fel, s nem adatott meg neki sok minden, ami más gyermekeknek igen. Osztoznia kellett mindenben testvéreivel, amely erre a döntésre sarkallhatta.

Testvérek

A kérdőív során feltettem egy olyan kérdést, amelyben arra kérdeztem rá, hogy az egyéneknek van-e testvérük, és ha van, akkor mennyi. A kérdésre döntő többségben azt a választ kaptam, hogy van egy testvérük. Ketten nőttek fel testvérként a családjukban. Általában a két gyermek felnevelése jellemző leggyakrabban a legtöbb családban, azonban két gyermeket lehet a legnehezebb felnevelni. Ha valakinek egy gyermeke van, akkor mindent meg tud neki adni, amire csak szüksége lehet az élete során. Gondolok itt iskolák elvégzésére, támogatások, sokszor anyagi támogatás, majd, hogy elindítsa az életben. Ha már valakinek két gyermeke van, akkor mindebből duplán kell, hogy adjon. Duplán kell támogatnia a gyermekeket. Ha három gyermeket nevel az ember, már háromszoros támogatást jelent a szülőknek, azonban nekik több támogatást nyújt az állam. Ez a részük 54 %-ot tett ki a megkérdezetteknek.

30%-uk azt válaszolta, hogy van két testvérük. Erről már fentebb írtam néhány sort, a három gyermekes családokról. Ritkábban fordul elő, mint az előző családtípus.

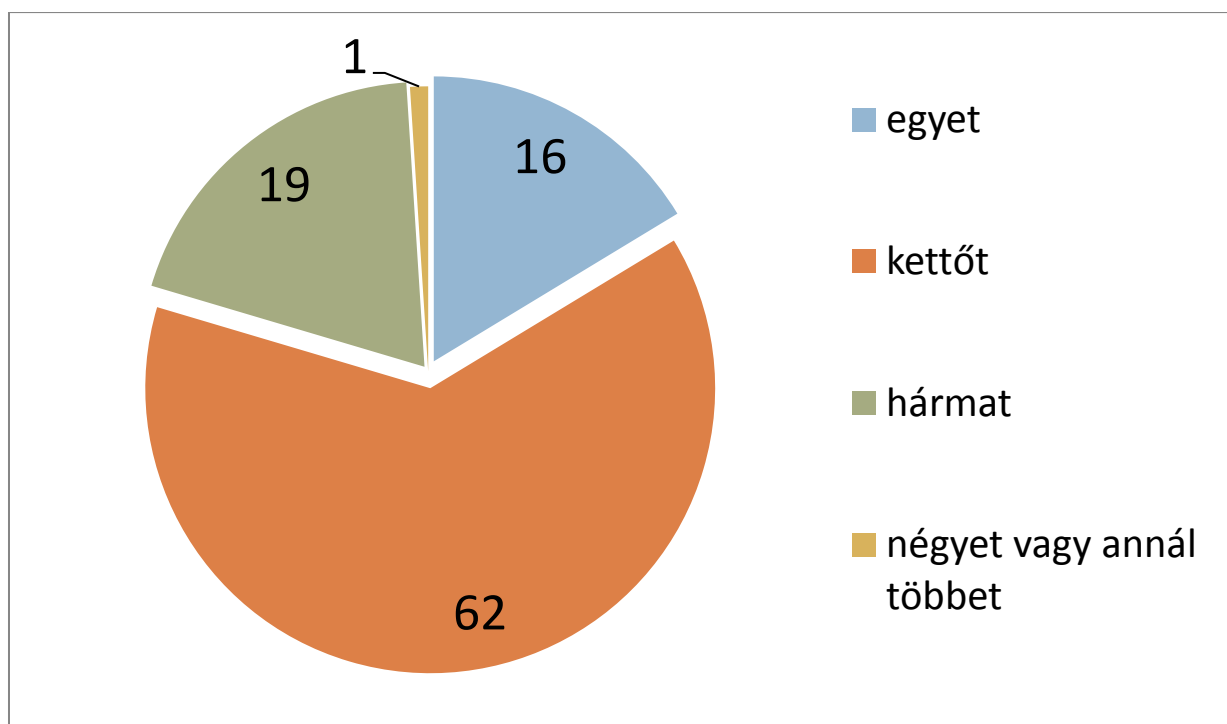
14 % azt jelölte meg, hogy nincs testvérük. Egykén élnek a családjukban. Ennek a családfajtának számos előnye és hátránya van. Előnyeik közé azt sorolhatnám, hogy meg tudnak neki adni mindent élete során, támogatni tudják mindenben, több figyelmet tudnak szentelni az életben neki. Ám vannak hátulütői is.

Többek között, hogy nem nő fel testvérek között, nem tudja így, hogy milyen megosztani valamit másokkal, nem tanul így megértést másokkal szemben és nem lesz adakozó élete során. Vannak persze kivételek, ha a szülők úgy kezelik, s arra tanítják, hogy más gyerekekkel és emberekkel szemben toleráns legyen, minden esetben.

Majd e kérdésnél a 2% azt jelölte be, hogy 3 testvére van vagy annál több. Kutatások is alátámasztják, hogy manapság azért csekély ennek a rétegnek a száma, mert ilyen gazdasági helyzetben, s ilyen munkaerő-piaci helyzetnél nem engedhetik meg maguknak az emberek, hogy több gyermeket vállaljanak kettő, háromnál. Csak azok tudják ezt megoldani, akik tudják biztosítani azt az anyagi hátteret a családjuknak, ami szükséges.

Gyermeknevelés

9. sz. diagram - Hány gyermeket szeretne felnevelni?

Mint láthatjuk itt is a legtöbb százalékot, 62 %-ot, az a válasz teszi ki, hogy két gyermeket szeretnének felnevelni az életük során. A második legtöbb válasz, ami 19 % volt, a három gyermek felnevelése, s még jelentős az egy gyermek felnevelése, ami 16 %. A legkevesebb, amely 1 % volt a négy vagy annál több gyermek felnevelése.

Ezt a kérdést összevethetjük az előzővel, miszerint hány testvére van az illetőnek. Általában majdnem hasonló százalékat láthatunk a két kérdés során. A legtöbb mindkét esetben a két gyermek volt. A második legtöbb a három gyermek, majd az, hogy nincs testvére, azaz egy gyermeket szeretne felnevelni, s a négy vagy annál több itt is csekély százalékat kapott.

Az imént leírtam, hogy miként vélekedek arról, hogy ilyen arányban érkeztek a válaszok ezekre a kérdésekre.

Család – Párkapcsolatok

A következő kérdésem a kérdőívben az volt, hogy párkapcsolatban élnek-e az emberek.

67%-a az embereknek párkapcsolatban él, majd a maradék 33 %-uk nem. Ezt a kérdést azért tartottam fontosnak feltenni, mert ebben az életkorban, már ha valaki régóta van párkapcsolatban, elgondolkozik a jövőjén, s, hogy mikor szeretne családot alapítani, valamint gyermekeket, főleg akkor, ha boldog ebben a kapcsolatban. Ám ha valaki nincs párkapcsolatban még nem is gondolkodik ilyen dolgokon, a tanulást tartja szem előtt, s, hogy mikor végez az iskolával, elhelyezkedik egy jó munkahelyen, s karriert épít, majd ezek után következik a ranglétrán a család. Úgy gondolom, hogy ebben az életkorban, s, ha már az ember elkezd dolgozni, sokkal kevesebb szabadidőt tudhat magáénak. Nem tud elmenni sok helyre, mint azelőtt, kevésbé tud ismerkedni. Kevesebb az esélye annak, hogy az ember akkor meg tudja találni az igazit, de nem kizárt.

Az ezt követő kérdéseket összevetve szeretném elemezni, amelyek a következők. Ön nagycsaládban nőtt fel/él, és szeretné-e, hogy gyermeke majd nagycsaládban nőjön fel a jövőben?

Indoklásom a következő. Azért elemzem egyszerre ezt a két kérdést, mert kapcsolatot és összefüggést látok a kettőre adott válaszok között. Az első kérdésre, miszerint Ön nagycsaládban nőtt-e fel a válaszadók többsége azt a választ adta, hogy nem nőtt fel nagycsaládban, közel 67%-uk. S a maradék 33% igennel válaszolt.

Majd a következő kérdésnél, ami úgy hangzott, hogy szeretné-e, hogy gyermeke nagycsaládban nőjön fel a döntő többség az igen választ jelölte, 59%-uk.

Nemmel válaszolt 41 %-uk. Fontosnak tartom ezt a kérdést, mert úgy gondolom, hogy mindenki a saját családjából való példákkal él együtt, s minden ember ezeket fogja követni a

közeljövőben, vagy épp ennek az ellenkezőjét. Itt pontosan a második lehetőség lépett fel, hogy többen nem nőttek fel nagycsaládban, de mégis szeretnék, hogy gyermekük nagycsaládban nőhessen fel. E második kérdés után tettem fel, egy nyitott kérdést, amivel arra kérdeztem rá, hogy a válaszokat mivel indokolják a megkérdezettek, pontosabban a miért kérdésre vártam válaszokat. Az eredmény, számomra azért volt megdöbbentő, mert ennél a kérdésnél sokkal többen karikázták be azt a választ, hogy szeretnék a nagycsaládos életet biztosítani gyermekeik számára, ám közülük mindössze 1 % indokolta azt, hogy miért. Ez az egy indoklás pedig így szólt, hogy szeretné, azt, hogy gyermeke jobb alkalmazkodóképességgel bírjon más emberek iránt, s sokkal odaadóbb lesz élete során.

Míg a nemmel válaszolóknál sokkal több válasz érkezett erre a nyitott kérdésre. A legtöbben indoklásnak azt írták, hogy anyagi okok miatt nem szeretnék nagycsaládot vállalni, a mai munkaerő-piaci és gazdasági helyzet miatt, ami Magyarországon van. Vannak, akik máshogy fogalmazták meg, de a lényegen nem változtat. Adtak olyan választ, hogy sok kiadással jár, minél több gyermeket nevelsz fel, vagy, hogy nincs és nem is lesz anyagi fedezete rá. Többen a tapasztalatot írták válasznak. Ők bizonyára azok közé tartoznak, akik számos testvérrel és rokonnal büszkélkedhetnek, s tudják, mivel jár együtt így felnőni, s nevelkedni. A válaszok között szerepelt még az is, hogy Ő maga is, aki kitöltötte egyke volt, egykén nevelkedett fel, s nem tudja milyen az, ha valaki nagycsaládban nő fel. Így a gyermekének is mindazt meg szeretné adni, amit Ő élete során kapott a szüleitől, ezért amellet dönt, hogy neki is elegendő egy gyermek. Van, aki azt válaszolta, hogy maximum két gyermeket vállalna, mert mindent meg szeretne adni neki az életben, s ha többet vállalna, akkor ez lehetetlen lenne. S volt olyan, aki azt az indoklást fűzte hozzá, hogy a gyermekekkel, akármennyi is van, egyformán kell foglalkozni, nem lehet olyan szituáció, hogy az egyik gyermeket a sok közül előrébbvalónak tekinti. Ezért úgy gondolja, hogy nem érdemes nagycsaládot alapítani a mai világban.

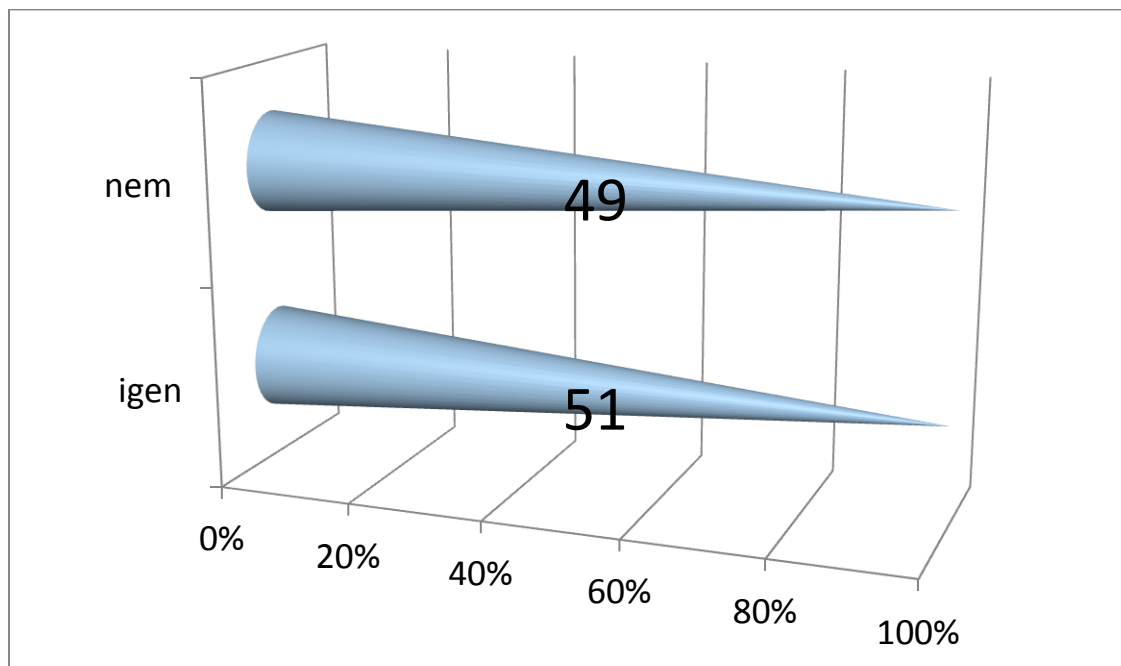
A legutoljára hagytam egy válaszadót, aki a legmerészebben fogalmazta meg válaszát. Ő azt írta, hogy „nem divat nagycsaládban felnőni”. Úgy gondolom, ha valaki igazán szeretne nagycsaládban felnőni, nem gondolkodik olyanokon, hogy ez a mai világban divatos-e vagy sem. Nem foglalkozik a külvilággal, s, hogy mások erről hogyan vélekednek.

Válás

Sajnos manapság, főleg a fiatal felnőttek és a fiatalok körében egyre magasabb százalékot tesz ki a válások aránya. Ez történhet meggondolatlanságból, vagy, hogy túl fiatalok az illetők, éretlenségből. Nem érzik a helyzet fontosságát és súlyosságát. Régen egy „szent” dolognak

számított, ha valaki házasságot köt valakivel, de manapság már elfelejtik, vagy csak figyelmen kívül hagyják ezt a szempontot. Legtöbb esetben válással végződnek manapság a házasságok, vagy a másik lehetőség, hogy nem is kötnek házasságot, hanem a nélkül összeköltöznek és családot alapítanak a fiatalok.

10. sz. diagram – Előfordult már családjában válás?

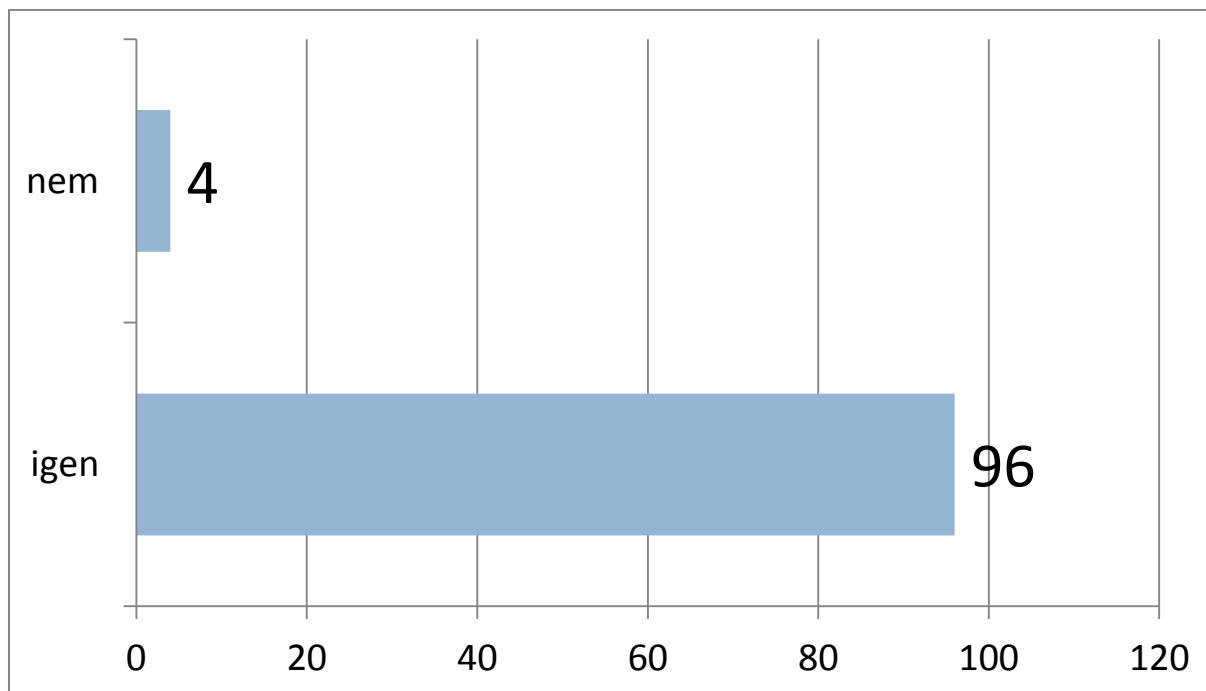
Azért kérdeztem rá erre a témakörre, mert véleményem szerint, ha egy gyermek azt látja otthon, hogy a szülei elválnak, s családjában akár több válás is előfordul, Ő azt viszi tovább magával az életében, amit otthon kap. Ha idilli és boldog családi képet lát egész életében főleg a szüleitől, Ő is arra próbál összpontosítani, s megfontoltan és éretten választ magának partnert az életben, s nem az ellenkezője. Aki viszont több válással is szembesült, az a gyermek ezt látta az egész életben, s nagy valószínűséggel Ő is arra a sorsra jut. Ám vannak kivételek. Van olyan gyermek, aki ezt látja otthon, s próbál rajta változtatni, meg fogadja, hogy neki az élete máshogy alakul, s ezért tesz is sokat. Ők a pozitív példái ennek, mert magabiztosan állítják azt, hogy nem lesznek olyanok, mint a példaképeik, ez alatt akár a szülőket is érthetjük.

Mint láthatjuk a válaszadók aránya itt is az igennel válaszolók felé magaslik, amely 51%, s a nemmel válaszolók aránya pedig 49 %.

Továbbtanulás

Ennél a kérdésnél várható volt, a válaszok aránya. Az életben egy alapvető funkció a tanulás, s az emberek nem létezhetnek tanulás nélkül.

11. sz. diagram – Ön számára fontos a tanulás?

A válaszadók szerint, mindenki, aki csak megteheti, próbál továbbtanulni, s fejleszteni tudását, ugyanis mára már egy diploma sem elegendő ahhoz, hogy az emberek el tudjanak helyezkedni egy jó munkahelyen, s biztosítani tudják anyagilag a jövőjüket, nemhogy a családalapítást. A válaszadók 96%-a az igennel válaszolt, amely számomra nem meglepő, s 4%-uk úgy gondolja, hogy nem fontos a tanulás az életben, s lehet vinni valamire a tudás nélkül is.

Úgy gondolom, hogy kell egy megfelelő végzettség és tudásmennyiség ahhoz, hogy el tudjon az ember helyezkedni egy jól fizető munkahelyen.

Majd ezek után, elkezdhet a családalapításon gondolkozni, amely számomra hozzá tartozik az egészséges családi képhez. A szülők, akik gyermekeiket arra sarkallják, hogy minél tovább tanuljanak, amíg csak lehet, csak pozitív szempontból teszik ezt, ha esetleg nekik nem adatott ez meg, próbálják a gyermekeiknek biztosítani. Próbálják nekik megadni azt a háttérrel, amit ők esetleg nem kaptak meg, s azt szeretnék, hogy a gyermekük megfelelő életkörülmények között éljen.

Azoknál a szülőknél ez a kérdés fel sem vetődhet, akik egyetemi és főiskolai diplomával rendelkeznek. Ők elvárják és biztosítják a gyermekeiknek azt a bizonyos háttérrel.

Vannak olyan gyermekek, akik azonban nem tudnak továbbtanulni, mivel nincs meg hozzá, azaz anyagi háttér, ami szükséges, s a szülők sem tudják segíteni őket semmiben.

Miért gondolják, hogy nem fontos?

Ez után a kérdés után sem maradt el a nyitott kérdés, miszerint arra voltam kíváncsi, hogy miért gondolják a válaszadók azt, hogy fontos, vagy nem fontos. Itt a válaszadók 80 %-a hozzáfűzte a véleményét a kérdéshez.

A legtöbben azt a választ adták, hogy a karrier és az önképzés miatt érdemes tanulni, mert úgy vihetik valamire az életükben, valamint a könnyebb munkavállalás lehetősége miatt. Úgy gondolják, hogy fontos a karrierépítés és a jó munkahelyen való elhelyezkedés, ahhoz, hogy meg tudjanak élni, s megfelelő anyagi háttérrel rendelkezzenek. Sokan azt válaszolták, hogy előrébb lehet jutni az életben vele, s a céljaikat sokkal könnyebben el tudják majd érni a jövőben, valamint új szakmai ismeretek birtokába juthatnak, folyamatosan képezhetik magukat. Vannak, akik az elhelyezkedési lehetőségeiket tartják fő szempontnak, s, hogy a jövőben el tudják tartani majd a családjukat.

A válaszok között szerepelt az, hogy egy jó munkahely az alap a mai világban, valamint a diploma, akár nem is egy. Továbbképzés fontos a munkahelyeken is, mert az sem biztos, ha elhelyezkedsz egy munkahelyen, ott maradhatsz sokáig, fontos, hogy képezd magad folyamatosan. Fontos, hogy a családjukat el tudják tartani az emberek, ahhoz pedig elengedhetetlen mindkét félnek egy jó munkahelyen való elhelyezkedés. Megalapozza a jövőt és sokkal, több eséllyel indulsz az életben, valamint egy mentális kielégítettséget ad. Van, aki a magasabb pozíció eléréseért tanul sokat, hogy a munkahelyén magasabb posztra nevezzék ki. Vannak olyan munkahelyek, ahol megkövetelik a diplomát, s van, amelyiken nem is egyet. Van, aki azzal indokolta, hogy ha magasabb beosztásban dolgozik az ember, több fizetést kap. Írták többen is a Life Long Learning-et, amelyet minden felsőoktatási intézményben tanítanak, az élethosszig tartó tanulást. Minden ember számára fontos ez, mert mindenki tanulhat egész életében. Jó életszínvonalhoz vezet az, minél többet tanul az ember, s többet ér el az életben. Fontos az, hogy az emberek megfelelő szakmai tudással és tapasztalattal rendelkezzenek a munkahelyükön. Függhet tőle a jövője mindenkinek, a tudástól és tapasztalattól. Műveltség, valamint érvényesülés szempontjából is fontos, s létszükséglet már.

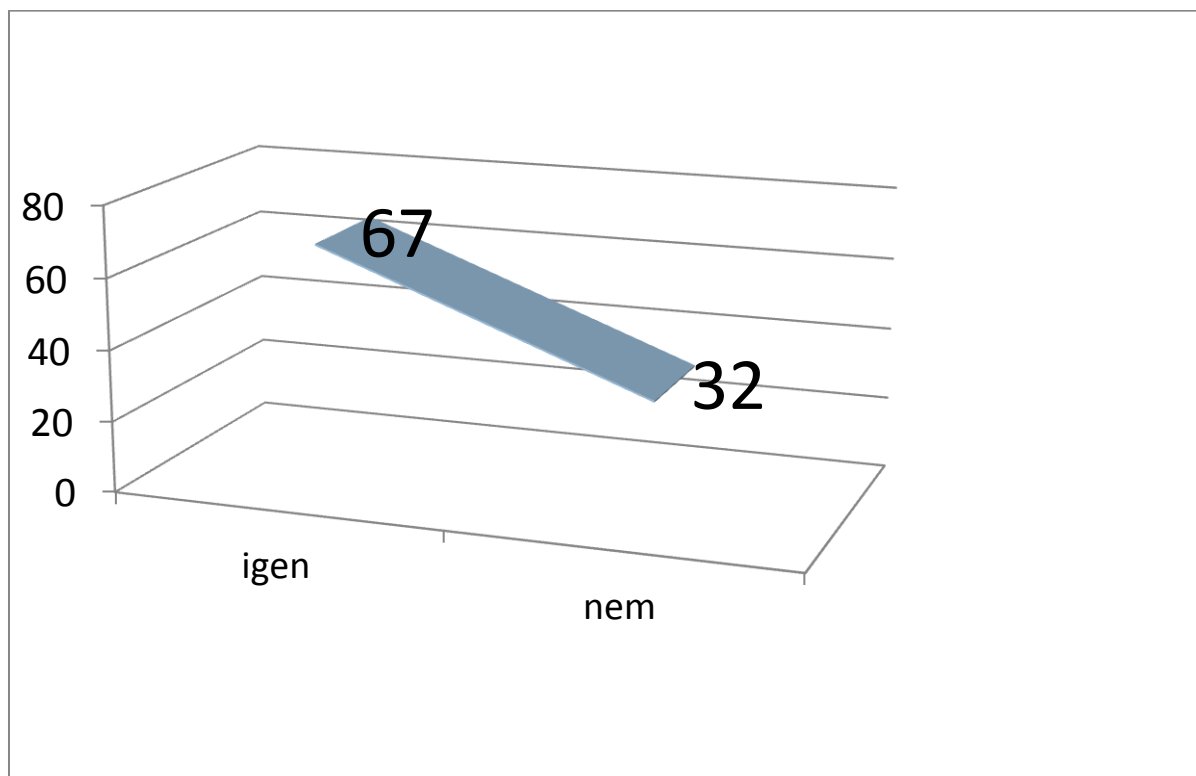
Továbbképzések

Ha tovább képezné magát, szakmájában tenné-e azt? Így szól a következő kérdés. Amit azért tettem fel ez után a kérdés után, mert összefüggést látok közte. Az előzőeknél is olvashattuk azokat a válaszokat, hogy fontos a tanulás és továbbtanulás, mind az elhelyezkedés és jó munkahely megtalálása, mind a munkahely megtartása, mind a jövő biztosítása szempontjából nagyon fontos. Ennél a kérdésnél 71 % válaszolta azt, hogy igen, s 28 % válaszolta azt, hogy nem.

Itt arra voltam kíváncsi, hogy az emberek a szakmájukban szívesen képeznék-e magukat tovább, vagy akár más területeken is kipróbálnák-e magukat. Az a 28 %, aki nemmel válaszolt, más területeken szeretne helyt állni, s kihívásokat keresni. A válaszukat elemezve, arra lehet gondolni, hogy szeretnék több lábon állni, s több témakörben jártasak lenni a világban. Manapság már nem elegendő az, ha az embernek egy diplomája van, fontos, hogy tovább képezze magát és több lábon álljon.

Munkavállalás

12. sz. diagram – Szívesen vállalna munkát külföldön?

E kérdés alapvető fontosságú a mai világban, ugyanis az emberek 67 %-a szívesen vállalna külföldi munkát vagy akár vállalt már, s csak a 32 %-uk gondolja úgy, hogy Magyarországon maradna.

Véleményem szerint, az embereket azért vonzza a külföldi munkalehetőség és életmód, mert színvonalasabb, mint Magyarországon. Sokkal több fizetést kapnak az ottani munkájukért, és azért, amiért itthon a negyedét. Csábítja az embereket az ottani karrierépítés és továbbhaladás az életben, mint Magyarországon. Számos ismerősöm és rokonom vállalt munkát külföldön, s azt vallják, hogy sokkal jobban megéri kint dolgozni és élni, mint itthon. Ám vannak ennek a jólétnek hátulütői is. Ezek közé tartozik az ottani idegen világ, s az ismeretlen emberek. Akik kimennek, nem szembesülnek eleinte azzal, hogy kint nem élnek velük a rokonok és családtagok, nincs senki, akire számíthatnak, csak egymásra, aki viszont egyedül próbál szerencsét, az teljesen magára van utalva. Ritkán tudnak hazalátogatni, s keveset látják az ismerőseiket.

Az emberek egy része úgy gondolja, hogy nem is vágyik haza, neki megfelelő, azaz életkörülmény, ami kint van és boldogan él ott élete végéig. Azonban vannak, akik csak egy kis időre, pár évre látogatnak ki külföldre, annak a reményében, hogy ott meg tudják alapozni a jövőjüket, majd utána haza költöznek, és itt élik tovább az életüket.

Miért vállalnának munkát külföldön?

Ez után a kérdés után feltettem a **nyitott kérdésem**. Azonban itt csak azokat a válaszadókat kérdeztem meg, akik igennel válaszoltak a kérdésre. A három legtöbbet kapott ország neve, Anglia, Írország és Németország volt. Sokan kikötötték, hogy csak angol anyanyelvű országokban vállalnának munkát, mert azt a nyelvet beszélik és tanulják. A válaszok között szerepelt Amerika, Belgium, Canada, Svájc, Olaszország, Ausztria és a Karib-tenger. Volt, aki kikötötte, hogy Európában bárhol, van, aki bárhol, csak a családját el tudja tartani belőle és a gyermekeinek biztos háttérrel tudjon nyújtani.

A válaszadók többsége úgy indokolta, hogy sokkal több lehetőség van külföldön, mint Magyarországon, az életkörülmények másabbak, sokkal nagyon a színvonal, van, aki élt már az adott országban és dolgozott ott, ezért szívesen visszamenne. Az emberek között volt olyan, aki azt írta, hogy kisgyermek kora óta erre vágyik, hogy külföldön legyen munkahelye, külföldön alapítson egy céget. S van, aki a táj miatt és az ismerősök, rokonok miatt menne ki szerencsét próbálni.

Fizetés

Megkérdeztem, hogy mennyi az a fizetés, amit elegendőnek érez? Megadtam hat pontot, amit bejelölhettek a válaszadók. A legtöbben azt karikázták be, hogy 200 000 Ft fizetés elegendő arra, hogy eltartsa a családját és megfelelő életkörülmények között éljenek. Az arányuk 42 % volt. Ezt főként levelezős hallgatók jelölték be, akik reális világgéppel rendelkeznek. A második legtöbb választ kapott adat az, hogy ennél sokkal több. 27 % azt jelölte, be, hogy egyéb, amelyet nyitott kérdéssel elemzek majd tovább. 25 %-uk a 150 000 Ft-ot karikázta be, 4 %-uk a 120 000 Ft-ot, majd a két utolsó egyenlő százalékkal rendelkezik. A 80 000 Ft-ot és a 100 000 Ft-ot 1%-al illették. Ezeket a válaszokat nagyobb százalékban nappalis hallgatók jelölték be. Úgy gondolom, hogy azért, mert tudják a mai munkaerő-piaci helyzetet Magyarországon, s még maguk sem tudják, hogy hol tudnak elhelyezkedni.

Az „egyéb” pontra is válaszolt 24 %-a a megkérdezetteknek. Itt a válaszok között szerepelt, a 180 000 Ft, 200 000 Ft fölött és a 250 000 Ft, a 350 000 Ft, 500 000 Ft, 1 millió Ft, 800 000 Ft. A legtöbben a 300 000 Ft-ot írták be, a válaszadók 9 %-a, majd a második legtöbben a 400 000 Ft-ot írták, a válaszadók 4 %-a.

Várható volt, hogy a legcsekélyebb fizetéseket, ami 80 000 Ft és 100 000 Ft nem sokan karikázzák be, ugyanis ez a mennyiségű összeg nem elegendő a megélhetésre Magyarországon. A 150 000 Ft már abba a keretbe tartozik, amiből az emberek tudnak családot alapítani és elkezdeni a közös életüket, ám csak akkor, ha mindkét fél megkeresi ezt az összeget.

Az e fölötti összegek már abba a kategóriába tartoznak, amiből egy kis luxust is tud vinni az ember az életébe, gondolok itt személygépkocsira, egy nagyobb családi házra, vagy egy szép lakásra. Akik pedig az 500 000 Ft körüli összeget vagy ettől többet megkeresik, ők a gazdagok rétegeibe tartoznak itthon, mivel nem sok embernek adatik meg ez a mennyiségű fizetés élete során. Sok embernek a vágyai és tervei közé tartozik a több fizetés, éppen ezért próbálja úgy alakítani az életét, hogy elérje ezt. Továbbtanul és képezi magát, próbálja szakmai tapasztalatait és ismereteit bővíteni amennyire csak tudja, vagy van, aki külföldön próbál szerencsét. A jelenlegi családi helyzetétől is függ ez a fiatal felnőtteknek. Ha az illető egy gazdagabb családból érkezik és meg van mindene, akkor Ő próbálja úgy alakítani az életét, hogy meg tudja adni magának továbbra is és családjának azt a „luxust”, amit Ő kapott.

Aki viszont szegényebb családi körülményekben nőtt fel, nem várja el az élettől azt, hogy luxus között éljen, csak azt szeretné, hogy élete folytatódjon, ahogy eddig és a családjának kicsit többet tudjon adni, mint Ő kapott. Ezek az emberek próbálnak változtatni a jövőjükön a legjobban.

Értékek

Ön számára mi a legfontosabb érték?

Ennél a kérdésnél felsoroltam hat értéket, amit magam is fontosnak tartok az életben. Többek között ilyen a család, munka, szeretet, szerelem, szabadság és pénz. Számomra fontos ez a kérdés, mert kíváncsi voltam arra, hogy az emberek az életben miket tartanak értékeknek. A munkát hasonló mértékben jelölték be az emberek. 52 % azt írta, hogy igen és 48 % azt, hogy nem. Amivel egyet lehet érteni, mert a jó munkahely és a biztos anyagi háttér fontos az emberek életében, mondhatni létszükséglet.

A következő kérdésre adott válaszok aránya nem meglepő. Itt a családra kérdeztem rá és az emberek 87 %-a azt vallja, hogy talán ez a legfontosabb érték az egész életben. Hisz az ember egy társas lény és mindenkinek szüksége van egy saját családra. A maradék 13 % abba a rétegbe tartozik, aki nem tartja fontosnak azt, hogy családja legyen az életben, inkább Ők a munka felé orientálódnak, s karriert építenek.

A szeretet, mint érték 62 %-nak fontos az életben és 38 %-nak nem fontos. A szeretet a család alappillére. A szeretet jelen van mindenhol és mindenki, s az emberek meg kell, hogy osszák valakivel, épp úgy, mint a szerelmet is.

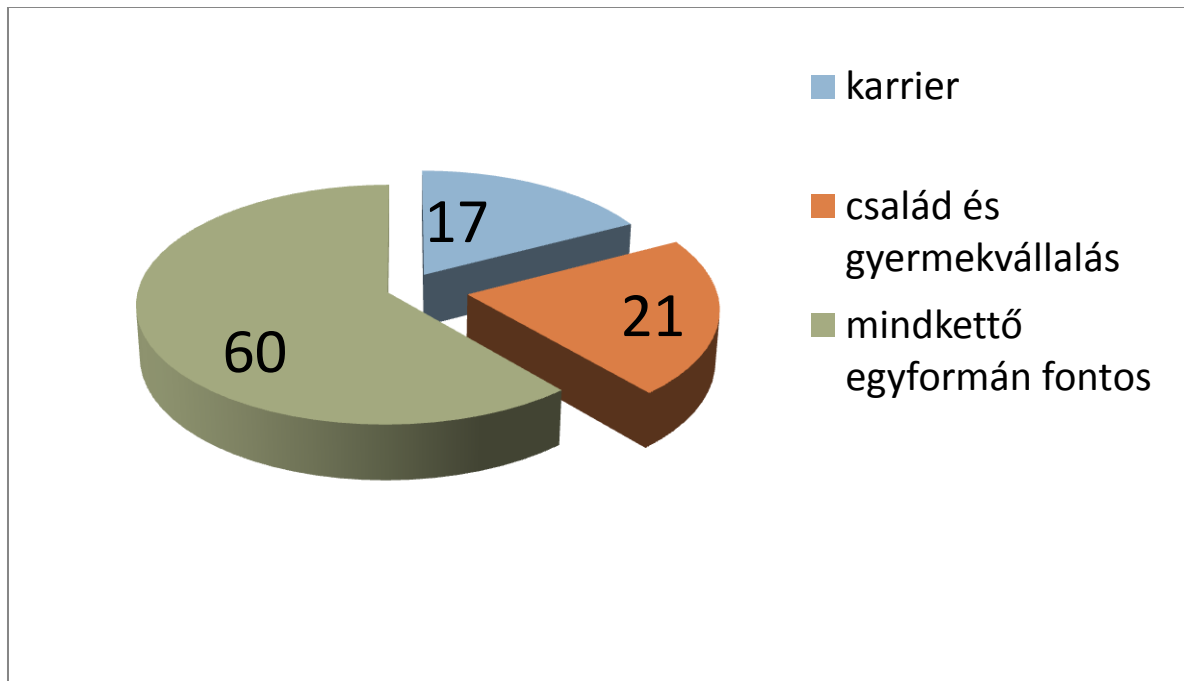
Viszont számomra meglepő volt, hogy a megkérdezettek 62 %-a azt válaszolta, hogy számára nem fontos egyáltalán a szerelem, s csak 38 %-ának fontos. Mivel minden ember életében eljön a nagy szerelem, s az Igazi, nem értem, hogy miért lett a válaszok aránya ez.

A szabadság, mint érték az embereknek fontosabb, mint a szerelem. Ugyanis 65 % jelölte be, hogy fontos és 35 % azt, hogy nem. A diagram szerint az embereknek több szüksége van a szabadságra, mint arra, hogy szerelmesek legyenek.

S az utolsó értéknek a pénzt tüntettem fel. Itt a 63 %-uk bejelölte az igen választ és a 37 %-uk a nemet. Ezen válaszok aránya sem meglepő számomra, mivel a pénz sokban az élet elkezdéséhez szükséges. Az alapok megteremtéséhez és a családfenntartáshoz

elengedhetetlen, s a legtöbb ember próbál arra törekedni, hogy a sok tanulás és továbbfejlesztés által meg tudja adni a családjának.

13. sz. diagram - Önnek mi lenne a legfontosabb, ha sorrendet kellene állítania?

Ehhez hasonló kérdést már elemeztem az elején, ami a következő volt: Önnek mit jelent a karrier? Itt azonban a legfontosabb értékre kérdeztem rá. 60 %-uk a karriert és a családot, valamint gyermekvállalást egyaránt fontosnak tartotta. Azonban ha a kettő közül kellene választani, még akkor is a családot jelölték be többen, mint a karriert. A Családalapítás és gyermekvállalást 21 % választotta és a karriert és munkát 17 %. Érthető, hogy többen is bekarikázták a munkát és a karriert, mert mint már azt többször is említettem az alapok megadásához és a családalapításhoz tőkére van szüksége az embereknek, amelyet munkával tudnak elérni.

Az, hogy a legnagyobb százalékot az a válasz kapta, hogy mindkettő egy formán fontos, nem véletlen. Hisz az egészséges élethez tartozik az, hogy az embernek legyen egy egészséges családja, mellette egy nagyon jól fizető munkahelye és, mindenkinek az álma persze, hogy építsen élete során karriert és elérje mindazt, amit fiatalkorában tervezett.

A jövő

S legutolsó elemzésemnek hagytam egy nyitott kérdést. Miszerint, **Ön mit szeretne elérni majd az életben 5, 10 év múlva?**

Arra voltam kíváncsi, hogy az „fiatal felnőttek”, akik a vizsgálati alanyaim mit szeretnének elérni az életben, mik a terveik a közeljövőre nézve. Meg szerettem volna tudni, hogy mikor szeretnének gyermeket vállalni, családot alapítani. Mi a fontosabb számukra, inkább karriert építenének, vagy pedig az álmaik között előrébb szerepel-e a család és a gyermek.

Itt rengeteg válaszadó becsületesen és szívből jövően kitöltötte az üres helyeket. Azonban itt is nagyon sok egybefüggő válasz volt, többen ugyanazokat írták, ami érthető is egyben, hisz sok embernek az egészséges családi kép, egy jó munkahely, lakás és gyermekek az álma.

A legtöbb válaszadónál előfordult a biztos anyagi háttér, nyugodt családi légkör, harmonikus élet, biztos nyugdíj a háttérben, egészséges családi kép, valamint ezek mellett egy kisebb karrier kiépítése. Azonban voltak, akik a karriert helyezték az előtérbe. Mindenképp szeretnének karriert építeni előbb, majd családot alapítani, vagy nem is szeretnének egyáltalán családot.

A leggyakrabban előforduló válaszok a következők voltak. Gyönyörű család és egy jól fizető munkahely. Karrier, biztos család, valamint anyagi háttér, családalapítás, gyermekek vállalása, valamint családi ház. Gyermekvállalás, férjhez menés, diploma és egy állandó munkahely. Biztos állás, önálló egzisztencia, család és jó munkahely. Nagycsalád, megfelelő anyagi háttér és biztos párkapcsolat, házasság. Saját cég, akár külföldön is, családalapítás és gyermekvállalás.

Mint láthatjuk, a legtöbb megkérdezett válaszában ott van a családalapítás, nagycsalád, karrier, valamint egy jó munkahely megszerzése, mint fontos érték. Fontos az emberek életében a karrier, mert biztos anyagi háttérrel szeretnének biztosítani, de a család sokkal több embernek fontosabb. Ha tehetnék az emberek, családot alapítanának a tanulmányaik befejezése után, de mivel ez anyagi háttér és biztos munka nélkül nem lehetséges, így sokan a karrierjüket tartják jobban szem előtt, elsőbrendűnek.

III/2. Interjúk elemzése

Mint már említettem az interjúimat három nővel készítettem el, akik vezetői pozícióban dolgoznak egy intézménynél. Az egyikük doktornő, a másik vezető óvónő, s a harmadik egy területi menedzser az országban. Azért tartottam fontosnak interjúkat is készíteni, mert közvetlen találkozásnál többet meg tudhattam az alanyokról, s jobban bele lehetett mélyedni a kérdésekbe.

A beszélgetések elején bemutatkoztam mindenhol, s indokoltam, hogy miért is dolgozom ezen a témán, s miért gondoltam helyesnek, hogy elkészítem ezt a néhány interjút. Majd megkértem az alanyaimat, hogy ők is tegyék meg ezt, s mondjanak el minden fontos információt tömören magukról.

Az elbeszélgetés során feltett legfontosabb kérdéseim az alábbiak voltak.

- Melyik cégnek a vezetője?
- Ön az alapítója is vagy csak idővel vált azzá?
- Mindig vezető pozícióra vágyott élete során?
- Mennyi időt tölt az irodában heti szinten?
- Közvetlen családja miként gondolkodik erről?
- Inkább család vagy karrier párti?
- Van családja?
- Ha van, akkor ők mennyire tolerálják a munka iránti szeretetét?
- Mennyire lehet összeegyeztetni a családot és a munkát?
- Ha nincs, akkor nem vágyik egyszer családra?
- Mit tanácsol a pályakezdő fiataloknak, akik erre a pályára szeretnének lépni?

Kiemeltem ezt a pár mondatot, amelyet a legfontosabbnak gondolok. Ezek kapcsán megtudtam az alanyaimról, hogy milyen életet élnek, mi a fontosabb számukra, s, hogyan vélekednek a karrier és a család kapcsolatáról. A három beszélgetésből kettő, többnyire egyforma volt, ezért azt a kettőt nem elemzem túlságosan. A vezető óvónő, s a területi menedzser szép karriert építenek, fontosnak tartják a munkájukat, s e mellett van egy gyönyörű családjuk, akik mindenben segítik őket, s mellettük állnak mindig. Fontos számukra mindkét dolog, de nem viszik túlzásba a munkát, s szentelnek elegendő figyelmet a családra is amellet.

Azonban a doktornő esete teljesen különbözik a másik kettőtől. A megkérdezett nagyon szép karriert fut, s elismert doktornő, azonban a család rovására ment az egész karrierje. Volt családja, s gyermeke, azonban elvált, s a gyermeke nem él vele. A megterhelő és sok időt igénybe vevő munkája miatt. Örül annak, hogy életüket menthet, s élvezzi a munkáját, valamint azt is, hogy nagyon jó benne. Nem hagyná abba soha, mert gyermekkorától erre az életre vágyik. Azonban mellette egy családról is álmodott, amely támogatja őt. Ez sajnos nem adatott meg neki csak egy kis ideig. Sajnálja, de úgy vallja, hogy nem szabad feladnia az álmait csak azért, mert őt nem támogatják. Azt tanácsolja a pályakezdő fiataloknak, hogy

döntsék el magukban minél hamarabb, hogy mit szeretnének az életben, a jövőjükben, s ne tántorodjanak el a céljuktól, bármi is álljon az útjukban. S, ha emellett ott fog állni egy szerető család, akkor mindennél szerencsésebbek lesznek.

IV. Összegzés

Összegzésemben összefoglalnám a kutatások eredményességét, valamint a szakirodalmak tartalmát. Először is egy szakirodalmi áttekintést végeztem. Több neves kutatótól is idéztem, valamint vettem át kutatásokat. Többek között Karcsics Évát és Ternovszky Ferencet emelném ki. Megvizsgáltam a karrier fogalmát és jelenségét, a fiatalok mai munkaerő-piaci helyzetét. A női karriert, valamint, hogy a család és a munka összeférhetetlen-e. Rengeteg olvasás és tanulmány áttekintése után, megkaptam mindezen kérdésekre a választ, valamint statisztikák elemzése után világos lett, hogy milyen a születési ráta Magyarországon, s, hogy miért tolódik ki a gyermekvállalás a mai fiatal felnőtteknél.

Kutatásomban a kérdőíveim által meg tudhattam a főiskolások vélekedését a gyermekvállalásról, s a karrierépítésről. A levelező tagozatos hallgatók esetében pedig, hogy attól függetlenül, ahogy alakult az életük, mit várnak még a jövőtől, van-e esetleges jövőképük. Az interjúimat vezető pozícióban élő nőkkel készítettem, akikkel kicsit jobban belemélyedtünk a témába, s elbeszélgettünk ők mit is gondolnak róla. Mind a három beszélgetés tanulságos volt, nagyon sok tapasztalatot hallottam, és sok jó tanácsot kaptam.

Úgy gondolom, hogy a kutatásom elején feltett kutatási kérdéseimre, s hipotéziseimre meg kaptam a válaszokat, amelyeket a dolgozatomban leírtam, s szemléltettem.

Számomra ez a téma érdekesnek bizonyult, s úgy vélem, ha a későbbiekben lesz lehetőségem a további kutatására, abszolút megragadom az alkalmat.

V. Felhasznált irodalom

BURKE, RONALD J. (1997): Culture's consequences: organizational values, family-friendliness and level playing field. In: Women in Management Review

EGGSIE (2005): Reconciliation of work and private life (2005): A comparative review of thirty European countries EGGSIE (2005) Letöltés: 2012. 11. 14.

Emőkeyné Mészáros Zsuzsa (1998): Falusi nők az informális gazdaságban, In: A fenntartható mezőgazdaságtól a vidékfejlesztésig. IV. Falukonferencia, 1997. 458-464. o.

FREY MÁRIA (2005): Nők munkaerőpiacon – a rugalmas foglalkoztatási formák iránti igények és lehetőségek, Nők, munkaerőpiac, esélyek konferencia 2005. április 2. Letöltés:2012.11. 30.

Gábos András – Kopasz Marianna (2008): Demográfiai folyamatok, Európai Társadalmi Jelentés TÁRKI–Unicredit, 2008, Budapest, 16-30.o.

Karcsics Éva (2008): A karrier fogalma, tényezői és vonzereje egy 2001–2006 közötti hallgatói felmérés tükrében, Tudásmenedzsment, 2008, IX évfolyam, 1. szám, 85.o, 86. o, 87.o.

Koncz Katalin (2006): Női karrieresélyek, karriertípusok és karrierjellemzők. In: Munkaügyi szemle 2006. szeptember, 28-35. oldal.

Központi Statisztikai Hivatal (2010): Átmenet az iskolából a munka világába, 2009 KSH, Budapest. 3. o

Központi Statisztikai Hivatal (2011): A fiatalok munkaerő-piaci helyzete, A munkaerő-felmérés alap-, illetve a 2010. IV. negyedévi kiegészítő felvétele alapján 2011. október, KSH, Budapest. 2-10.o, 11-14.o)

Központi Statisztikai Hivatal (2010): Munkavégzés, és családi kötöttségek 2011. március KSH, Budapest. 3-4.o, 7. o, 11. o.

Központi Statisztikai Hivatal (2012): Születésszám alakulása az előző év azonos hónapjához képest

MFOR (2007): (Menedzsment Fórum): A magyarok ellenzik leginkább a kismamák munkavállalását 2007.02.14. <http://www.mfor.hu/cikk.php?article=33629&pat=14>

NAGY BEÁTA (1997): Karrier női módra <http://www.tarki.hu/adatbank-/nok/szerepvalt/nagybea97.html>, Letöltés: 2012. 11.04.

TERNOVSZKY FERENC (2005): Munka, nők (férfiak), család II. rész. In: Munkaügyi Szemle 2005. október, 21-25. o.

Ternovszky Ferenc (2008): Család és munka, Tudásmenedzsment, 2008, IX. évfolyam, 1. szám, 78.o, 79. o.

Internetes hivatkozások

(<http://www.berbarometer.hu/main/karrier/csaladbarat-munkahelyek>)

<http://miau.gau.hu/miau/09/mkdipl.htm>

http://www.ksh.hu/docs/hun/xjele/tabl2_5.html

VI. Mellékletek

VI/1. Kérdőívem kérdései

1. **Név:** (Nem kötelező a kitöltés)
2. **Nem:** 1. Fiú 2. Lány
3. **Szak:**
4. **Tagozat:** 1. Nappali 2. Levelező
5. **Iskolai végzettsége:**
 1. OKJ-s képzés 3. Diploma
 2. Felsőfokú szakképzettség 4. Érettségi
6. **Édesanyja foglalkozása:**
7. **Édesapja foglalkozása:**
8. **Van testvére?**
 1. Igen 2. Nem
9. **Családjában van olyan személy, aki vezetői pozíciót tölt be?**
 1. Igen 2. Nem
10. **Mit jelent Önnek a karrier?**
 1. Család 3. Megfelelő munkahely (pénz)
 2. Család és munka együtt
11. **Milyen céljai vannak az életben?**
 1. Az iskola befejezése után családalapítás.

2. Az iskola befejezése után karrierépítés.
3. Az iskola befejezése után továbbtanulás.
4. Az iskola befejezése mellett munkavállalás és továbbtanulás.
5. Az iskola befejezése után munkavállalás és családalapítás.

12. Ön mikor szeretne gyermeket vállalni?

1. 22 évesen	4. 35 évesen
2. 25 évesen	5. 40 évesen
3. 30 évesen	6. egyéb:.....

13. Hány gyereket szeretne felnevelni?

1. 1
2. 2
3. 3
4. 4 vagy több

14. Párkapcsolatban él?

1. Igen	2. Nem

15. Ön nagycsaládban nőtt fel/él?

1. Igen	2. Nem

16. Szeretné, hogy gyermeke nagycsaládban nőjön fel?

1. Igen	2. Nem

Ha	nem,	miért?
.....		
.....		
.....		

17. Előfordult már családjában válás?

1. Igen	2. Nem

18. Ön számára fontos a tanulás?

1. Igen	2. Nem

Miért?

.....

.....

.....

19. Ha továbbtanulna, a szakmájában képezné tovább magát?

1. Igen 2. Nem

20. Önnek mi lenne a fontosabb, ha sorrendet kellene állítania?

1. Karrier 2. Család/gyermekvállalás

21. Szívesen vállalna munkát külföldön?

1. Igen 2. Nem

Ha igen, akkor hol?

22. Szeretne megfelelő családi háttérrel biztosítani családjának?

1. Igen 2. Nem

23. Ön mit tekint megfelelő családi háttérnek?

1. Sok pénz
2. Biztos munkahely
3. Egészséges családi kép
4. egyéb:

24. Mi az a fizetés, amit elegendőnek érez?

1. 80 000 Ft 4. 150 000 Ft
2. 100 000 Ft 5. 200 000 Ft
3. 120 000 Ft 6. egyéb:

25. Szeretne-e állandó lakást biztosítani családjának?

1. Igen 2. Nem

26. Mi az a maximum életkor, ameddig vállalna gyermeket?

1. 25 4. 40
2. 30 5. 45
3. 35 6. 50

27. Ön számára mi a legfontosabb érték?

1. Munka 4. Szabadság
2. Család 5. Szerelem
3. Szeretet 6. Pénz

28. Karikázza be a megfelelő választ! (Több választ is lehetséges)

Akkor lennék elégedett ha,

1. Minél tovább tudnám fejleszteni tudásomat.

2. Minél hamarabb családot tudnék alapítani.
3. Találnék egy nagyon jó munkahelyet és karriert tudnék építeni.
4. Lenne egy jó munkahelyem, s mellette családom.
5. Egyéb:

.....

29. Ön mit szeretne elérni 5, 10 év múlva?

.....
.....
.....

VI/2. Interjúkérdéseim

- Bemutatkozásom
- Miért készítem az interjút, mi célból?
- Megkérem az alanyomat, hogy mutakozzon be.

Melyik cégnek a vezetője?

Mióta dolgozik ennél a cégnél?

Ön az alapítója is vagy csak idővel vált azzá?

Ha nem az alapítója, mikor lépett ebbe a pozícióba?

Milyen feladatokat kell ellátnia ez által?

Mindig vezető pozícióra vágyott élete során?

Karrierista embernek érzi magát?

Mennyire fontos Önnek a munkája?

Mennyi időt tölt az irodában heti szinten?

Utazásokra is szokott sor kerülni munkája során?

Közvetlen családja miként gondolkodik erről?

Mennyire tartja fontosnak a családalapítást?

Inkább család vagy karrier párti?

Van családja?

Ha van, akkor ők mennyire tolerálják a munka iránti szeretetét?

Mennyire lehet összeegyeztetni a családot és a munkát?

Ha nincs, akkor nem vágyik egyszer családra?

Gondold már rá, hogy ha nem lesz munkája, vagy ott hagyja, akkor belekezd a családalapításba?

Mit tanácsol a pályakezdő fiataloknak, akik erre a pályára szeretnének lépni?

Inkább nők vagy inkább férfiak illenek ebbe a pozícióba?

Családi házból hozott értékei?